

Bóbita Program 2017

1147 Budapest, Ilosvai S.P. u. 116-118.

TARTALOM JEGYZÉK

Bevezetés	4
1. A Bóbita Óvoda bemutatása	6
1. 1. Külső adottságok	6
1. 1. 1. <i>Az óvoda környezete</i>	6
1. 1. 2. <i>Gyermeklétszám alakulása</i>	6
1. 2 Belső adottságok.....	6
1. 2. 1. <i>Szellemi bázis</i>	6
1. 2. 1. 1. Pedagógusok	6
1. 2. 1. 2. Dajkák	6
1. 2. 1. 3. Pedagógiai – gyógypedagógiai asszisztens	7
1. 2. 1. 4. Egyéb dolgozók:	7
1. 2. 2. <i>Tárgyi feltételek</i>	7
1. 2. 2. 1. Épület.....	7
1. 2. 2. 2. Az óvoda udvarai	8
1. 2. 2. 3. Berendezés, felszerelés	9
2. Funkciók és célképzés	9
2.1. Küldetésnyilatkozatunk:.....	9
2.2. Jövőképünk.....	9
2.3. Nevelési alapelveink	10
2.4. Óvodánk funkciói.....	10
2.5. Nevelési értékrendszer	11
2.6. Cél és a feladatrendszer	12
2.7. Az óvodai nevelés általános feladatai	12
2.7.1. <i>Egészséges életmód alakítása</i>	12
2.7.2. <i>Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés</i>	14
2.7.3. <i>Anyanyelvi, értelmi fejlesztés, nevelés</i>	16
2.7.4 <i>Egészségfejlesztési program</i>	17
2.7.5. <i>Az óvoda csoportszerkezete</i>	21
2.5.6 <i>Napirend, heti rend</i>	21
3. Az óvodai élet tevékenységformái	22
3.1. Játék	22
3.2. Vers, mese	23
3.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	25
3.4. Rajzolás, mintázás, kézimunka.....	29
3.5. Mozgás	31
3.6. Külső világ tevékeny megismerése	33
3.7. Munka	35
3.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	36
4. Eljárásrendszer	38

4.1.Módszer és eszköz ajánlás	38
4.2.Pedagógiai dokumentáció.....	39
4.2.1. <i>Az óvoda éves munkaterve</i>	39
4.2.2. <i>Óvodai csoportnapló</i>	39
5. Az óvoda kapcsolatrendszere	40
5.1.Kapcsolat a szülőkkel	40
5.2. Az óvoda dolgozóinak kapcsolatrendszere.....	41
5.3.Társintézmények.....	41
5.4.Szakmai szolgáltató szervek.....	42
6. Az óvoda ünnepei, hagyományai és rendezvényei	42
6.1.Ünnepeink	42
6.2.Hagyományok és rendezvények	42
7. Sajátos feladatok, speciális szolgáltatások	43
7.1.Gyermekvédelem.....	43
7.2.A hetedik évet betöltött gyermekek nevelése.....	45
7.3.Az óvoda speciális szolgáltatásai	45
7.3.1. <i>Csoportközi tevékenységek:</i>	45
7.3.2. <i>Szülői igényekből eredő speciális szolgáltatások:</i>	45
7.3.2.1.Tanfolyamok	45
8. A törvény által szabályozott egyéb speciális feladatok	46
8.1.Általános elvek	46
8.1.1. Óvodánkban megvalósuló integrált nevelés	46
8.1.2. Kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló:.....	47
8.2. Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló:.....	47
8.2.1. <i>Sajátos nevelési igényű gyerekek bekerülése óvodánkba</i>	48
8.2.1.1. Szakértő véleménnyel érkező gyerekek	48
8.2.1.2. Szakértői véleménnyel nem rendelkező gyerekek	48
8.2.1.3. Várható eredmény.....	48
8.3. Hallássérült gyermekek integrációja.....	49
8.3.1. <i>Hallássérült gyermekek nevelése óvodánkban</i>	49
8.3.2. <i>Teendők ha felmerül a hallássérülés gyanúja</i>	51
8.4.Integrálható (Asperger-szindrómás) autista gyermek az óvodában.....	51
8.4.1. <i>Asperger-szindrómás autista gyerekek nevelése óvodánkban</i>	51
8.4.2. <i>Teendők az Asperger-szindrómás autista gyerekekkel</i>	52
8.5.Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: ...	53
8.5.1. <i>Nevelésük intézményünkben</i>	54
8.5.2. <i>Az óvodapedagógus teendői a beilleszkedési – magatartási zavarokkal küzdő gyermekkel</i>	55
8.6. Kiemelten tehetséges gyermek:	55
8.7. A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek	56
8.8. Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek	56
9.A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	56
10. Záradék	58

11. Mellékletek	59
Tematikus terv	60
Fejlesztő „könyvtár” program	60
Tánc - zenei nevelés alprogram	65

Bevezetés

Pedagógiai programunk neve: Bóbita program, melyet az előző évek pedagógiai munkásságára, hagyományainkra, s az intézményt használók igényére építve készítettünk el.

Óvodánk a differenciált neveléssel, a hátrányos helyzetű gyerekek felzárkóztatásával és a vizuális, valamint a tánc-zenei nevelés tehetség gondozásával foglalkozik komplex módon.

Sajátosságainkat adják:

Csoportközi tevékenységeink:

- könyvtár fejlesztő programunk,
- zenei fejlesztés-tánc
- vizuális fejlesztés és tehetség gondozás

Törvényi előírások figyelembe vétele

A módosított Bóbita Program az alábbi törvények, rendeletek figyelembe vételével készült:

- 2011. évi CXCV. törvény A nemzeti köznevelésről
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a Nevelési-oktatási intézmények működéséről és a nevelési – oktatási intézmények névhasználatáról
- 229/2012. (VIII. 28.) Kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 363/2012. (XII. 17.) Kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 32/2012. (X.08.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvéről
- 2012. évi II. törvény A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről

Zuglói Bóbita Óvoda, 1147 Budapest, Ilosvai u. 116-118.

Az óvoda, jellemző adatai

Az óvoda hivatalos elnevezése: Zuglói Bóbita Óvoda

Az óvoda pontos címe, telefonszáma, email címe:

1147 Budapest Ilosvai S.P. u.116-118.

Tel/fax:460-09-68 (iroda)

460-09-67(földszint)

220-56-60 (kis épület)

e-mail: bobita.ovoda@chello.hu

Az óvoda fenntartója, címe, telefonszáma:

Budapest-Zugló XIV kerület Önkormányzata

Pétervárad u.2.

Tel: 477-57-00

Óvodai csoportok száma: 8

A program készítői:

Novák Lászlóné óvodapedagógus

Csákváriné Kovács Erzsébet óvodavezető

A programot módosította:

Csákváriné Kovács Erzsébet, Kosztel Krisztina

A program benyújtója: Kosztel Krisztina

1. A Bóbita Óvoda bemutatása

1. 1. Külső adottságok

1. 1. 1. Az óvoda környezete

Intézményünk Zugló kertvárosában helyezkedik el, de két un. mini lakótelep, ill. lakópark is épült az utóbbi években, mely jellegében nem bontja meg ezt a zöldövezeti részt. A környéken a gazdasági, ill. ipari tevékenység minimális. Az infrastruktúra kiépült, a közlekedés, az óvoda megközelítése jó. Körzetünk nagy részén kertes családi házak vannak.

1. 1. 2. Gyermeklétszám alakulása

Maximális férőhelyszámunk, Alapító Okirat alapján: 2 m²/gyerek = 213 fő
Óvodánk férőhely kihasználtsága az utóbbi években a számított létszámot figyelembe véve 80-85%-s.

Az elkövetkező években gondoskodni kell, intézményünk jobb férőhely kihasználtságáról.

1. 2 Belső adottságok

1. 2. 1. Szellemi bázis

1. 2. 1. 1. Pedagógusok

Óvodapedagógusi létszám: 17,9 fő

Végzettség:

- Szakvizsgázott óvodapedagógus: 4 fő
- Felsőfokú / főiskolai végzettség: 12,9 fő
- Óvónői szakközépiskola: 1 fő

Szakvizsgát tett:

2 fő Óvodai menedzser + egyikük még tanügy-igazgatási szakértő

1 fő Óvodai szakértő

1 fő Közoktatási vezető és Mérésmetodikai, minőségbiztosítási és szakértői szakterületen szakvizsgázott pedagógus

Óvodaszichológus: 1 fő (5 másik óvodát is ellát)

1. 2. 1. 2. Dajkák

Dajka létszám: 8 fő

Végzettség:

Érettségizett és dajkaképző: 2 fő

Érettségizett: 1 fő

Szakképzett dajka: 3 fő

Óvónői szakközépiskola: 1 fő

Érettségi, dajkaképző és pedagógiai asszisztens: 1 fő

1. 2. 1. 3. Pedagógiai – gyógypedagógiai asszisztens

Pedagógiai asszisztens létszám: 2,5 fő
Gyógypedagógiai asszisztens: 1 fő
Mindnyájan szakvégzettséggel rendelkeznek

1. 2. 1. 4. Egyéb dolgozók:

1 fő óvodatitkár, pedagógus végzettségű
1,4 takarítónő
2x 0,5 konyhai kisegítő
1 fő kertész - karbantartó

1. 2. 2. Tárgyi feltételek

1. 2. 2. 1. Épület

Óvodánk 1931-ben készült, masszív szerkezetű, téglafalú, sáttortetős épület. 1972-ben átépítették és felújították. A telek összes területe: 1.100 m², ebből a beépített terület 466 m², az udvar: 635 m². Az épület összkomfortos, gázkazán által fűtött. A meleg vizet villanybojler biztosítja. A hasznos területen kívül kazánház, lépcsőház, és padlás tartozik hozzá. A kis épületet 2010-ben alakították át iskolaépületből óvodává. A telek nagysága 500 m², beépített terület 200 m², melyhez 300 m² udvar tartozik.

Hasznos helyiségeink:

Nagy épület:

Csoportszobák:

Csillag csoport: 60,5 m²
Galagonya csoport: 46,5 m²
Boróka csoport: 47 m²
Manó csoport: 60,5 m²
Napsugár csoport: 58,5 m²
Szivárvány csoport: 50 m²

4 szoba déli, 2 északi fekvésű

Egyéb helyiségek:

- Tornaterem: a hozzátartozó folyosóval együtt 44 m²
- Könyvtárszoba: 14 m²
- Gyereköltözők: 120 m²
- Gyerekmosdók, ill. WC helyiségek (4): 53 m²
- Iroda helyiségek:
 - Vezetői: 15 m²
 - Gazdasági: 16 m²
- Személyzeti öltöző: 15 m²

Zuglói Bóbita Óvoda, 1147 Budapest, Ilosvai u. 116-118.

- 2 db tálaló konyha: 15 - 15 m²
- Mosókonyha: 12, 5m²
- Felnőtt mosdó zuhanyzóval: 4m²
- 3 db Személyzeti WC: 3 m²
- Szertár: 15 m²
- Raktár folyosó: 14 m²

Kis épület:

Katica csoport: 57 m²
Csiribiri csoport: 57 m²

1 szoba keleti, 1 szoba nyugati fekvésű 55,58m²

Egyéb helyiségek:

- A gyermeköltözők a folyosón, közlekedővel együtt: 49,86 m²
- Gyerekmosdó 2 db X 13.46m²
- Iroda helyiségek: 1 db vezető-helyettesi iroda 20,48m², 1 db nevelői szoba 20,48 m²
- 1 db tálaló konyha 20,11 m²
- 1 db Felnőtt mosdó zuhanyzóval, WC-el: 5,18m²
- 1 db Felnőtt öltöző: 13,57 m²

1. 2. 2. 2. Az óvoda udvarai

Nagy: (635 m²)

Felszereltsége:

• Udvari játéktároló ház	2 db. rugós játék
• 2 db homokozó	Mászóka rendszer
• Játékvár	2 db mobil kerti pad
• 2 db. fa asztal, padokkal	Ivókút
• Kombinált erőd	Kötéltáncpálya
• Mozdony három kocsival	

Kicsi: (300 m²)

Felszereltsége:

- Torony csúszda
- 2 db. rugós játék
- 2 db. fa asztal padokkal
- Kisméretű homokozó

Pozitívumok:

- A nagy épület konstrukciója jó
- Csendes, nyugodt kertvárosi környezetben vagyunk
- A csoportszobák tágasak (2 - 2 összenyitható), világosak, parkettásak, jól fűthetőek.

Hiányosságok:

- Az északi fekvésű csoportszobák hűvösebbek, a hozzá tartozó öltözőfolyosók szűkek

- A kis épület statikai felépítése nem tökéletes (25 évre épült, s már 36 éves)
- A gyermeköltözők a folyosókon vannak kialakítva.
- Nincs minden csoportszobának külön mosdója.
- Nincs raktárhelyiségünk, a raktárszekrények a tornatermi átjáró folyosón vannak elhelyezve
- Nincs orvosi szobánk
- Kis épületben nincs tornaterem
- A nagy épület folyosóinak kövezete erősen megkopott.
- Mindkét épület, tatarozásra szorul
- Az udvarunk nagyon kicsi, talajának egy része poros-sáros, csak 4,6 m² terület jut egy gyermekre, ami a szükségesnek kevesebb, mint a fele

1. 2. 2. 3. Berendezés, felszerelés

Az elmúlt években folyamatosan karbantartási és felújítási munkák folytak a bútortat és a berendezési tárgyak nagy része ki lett cserélve. Játékeszköz és könyv ellátottságunk jónak mondható.

2. Funkciók és célképzés

Óvodánk szakmailag önálló nevelési intézmény, a családi nevelést egészíti ki a gyermek 3 éves korától az iskolába lépésig. Az alapelveinkkel összhangban, saját nevelési céljainkat és feladatainkat a családi nevelés kiegészítéseként terveztük meg, mert tiszteletben tartjuk, hogy a gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége. Ebben az együttműködésben felvállaljuk a kezdeményező szerepet. Óvodapedagógusaink élnek a módszertani szabadság adta jogaikkal, melyet a gyerekek érdekében alkalmaznak.

2.1. Küldetésnyilatkozatunk:

Mottó:

„Az elfogadás olyan, mint a termékeny talaj, ami lehetőséget ad az apró mag számára, hogy azzá váljon, amivé fejlődni képes.” (T. Gordon)

Hiszünk abban, hogy a nevelésnek kiemelkedő szerepe van a személyiség kibontakoztatásában. Ezért fontosnak tartjuk a nevelés gyermek központúságát, mely az életkori sajátosságokhoz igazodva a különböző tevékenységekben realizálódik. Ilyenek a tehetséggondozó és felzárkóztató programjaink, melyek a csoportközi tevékenységeken keresztül valósulnak meg.

2.2. Jövőképünk

Olyan intézménnyé szeretnénk válni:

Ahol az óvoda működésének folyamatos fejlesztése valósul meg, amely a partnerek elvárásainak, és a színvonalas ellátás szükségleteinek egyaránt megfelel.

Ahol a dolgozók az egyre magasabb szintű munkavégzésre törekcszenek és ennek érdekében folyamatosan képzik magukat az intézmény és saját érdekeik szem előtt tartásával.

Ahol a felnőttek kellemes környezetet nyújtó pszichés légkörben vesznek részt és más óvodákkal, valamint a pedagógiai-munkát segítő szakszakszolgálatokkal, illetve szakmai szolgáltató szervekkel még szorosabb kapcsolatot épít ki.

Ahol a szakmai fórumokon, találkozókon minél többen vesznek részt és más óvodákkal, valamint a pedagógiai-munkát segítő szakszolgálatokkal, illetve szakmai szolgáltató szervekkel szorosabb kapcsolatot épít ki.

Ahol a szülői szervezet önszervező tevékenységével egyre színvonalasabb együttműködésre ösztönzi a partnereket, élnek az óvoda (a törvény) által felkínált lehetőségekkel szülői jogaik és kötelezettségeik gyakorlásával.

Ahol a megerősödött belső szakmai kapcsolat lehetővé teszi az összegyűjtött tapasztalatot és tudást, külső kapcsolatok által közzé tenni.

2.3. Nevelési alapelveink

- Gyermeki jogok és gyermeki személyiség elfogadása, tiszteletben tartása, személyiségvonások fejlődésének elősegítése és a gyermeki szükségletek kielégítése, oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.
- A gyermeket, szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.
- A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvoda kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be.
- Alapvető erkölcsi értékrend szerinti nevelés.
- Kulturált viselkedésmód és magatartási alapformák közvetítése.
- Gyermeki individuum figyelembevétel.
- Minden gyermeket megillet az egyéni érési ütemének megfelelő, sokoldalú és harmonikus fejlesztés, melyet áthat a szeretet, megbecsülés és a bizalom.
- A gyermeket megilleti,- a mással nem helyettesíthető-szabad játék joga.
- Tolerancia és másság elfogadása.
- Óvónői modellnyújtás.

2.4. Óvodánk funkciói

Alapfunkciók magas szintű teljesítése:

- óvó-védő
- szociális
- nevelő - személyiségfejlesztő

Óvoda egyéni arculatát adó kiemelt funkció:

- Vizuális tehetséggondozás: a tehetségesnek mutakozó gyerekek külön foglalkozása
- Néptánc, népi gyermekjátékok
- Könyvtár fejlesztő program nagycsoportos gyermekek részére
- Korrekció, kompenzáció, prevenció
- Sajátos nevelési igényű gyermekek integrációja (szakember támogatásával)

2.6. Cél és a feladatrendszer

- A nevelés célját a társadalmi elvárások, alapdokumentumok és az intézményt használók igényei határozzák meg.
- Az értékek és a célok kölcsönhatása a nevelés egész folyamatában jelen van.
- A program céljának és elveinek konkretizálása a feladatokban valósul meg.
- A célrendszerben a fő célokat és nevelési feladatokat fogalmazzuk meg, a részfeladatok lebontása az éves munkatervekben valósul meg.

Bóbita Óvoda cél és feladatrendszere

Nevelési célunk: Olyan milió kialakítása, amelyben a gyermek biztonságban él és személyisége a legsokoldalúbban, harmonikusan képes kibontakozni, fejlődni.

Ezt biztosítja a gyermekek képességeihez, életkori és egyéni fejlődési üteméhez, a hátrányok csökkentéséhez igazított komplex személyiségfejlesztés, viselkedéskultúra megalapozása, társas kapcsolatok alakítása, tanulási képességek fejlesztése.

Kiemelt nevelési feladataink: A gyermekek cselekvő aktivitására épített tapasztalatszerzés, fejlesztés, tehetséggondozás, különös hangsúlyt fektetve a környező világ tevékeny megismerésére, a tudatos egészségmegőrzésre, környezettudatos magatartás kialakítására, és a zenei nevelésre.

A mindennapi élet játékos tevékenysége mellett, gondot fordítunk a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekre.

2.7. Az óvodai nevelés általános feladatai

2.7.1. Egészséges életmód alakítása

<i>Cél:</i>	<i>Feladat:</i>	<i>Fejlődés várható jellemzői:</i>
A gyermek testi fejlődésének elősegítése, egészséges, biztonságos környezet biztosítása. Környezettudatos magatartás megalapozása.	Higiénikus, balesetmentes, kulturált környezet kialakítása. Gyermekméretű, személyre szóló, használati eszközök biztosítása. Környezet védelméhez, és megővéséhez kapcsolódó szokások kialakítása. A szelektív hulladékgyűjtés szokásának életkor szerinti kialakítása.	Higiéniai okokra visszavezethető fertőzés, és járvány lecsökken. Gyermekbalesetek száma kevesebb az elmúlt 2 év átlagához képest. Alakul a környezettudatos magatartás. A mindennapok részeként működik a szemét szelektív válogatása.
Nyugodt, gyerekek életkorához igazodó napirend kialakítása.	Az adott csoportra vonatkozó szokás és szabályrendszer kialakítása.	A szokás és szabályrendszer kialakult.
Harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének segítése. Edzettség	Testi képességek fejlődésének segítése. Rendszeres mozgás	A változó időjárási viszonyok között is szeressenek változatos mozgásokat végezni. Folyamatos

növelése, mozgásigény kielégítése a mindennapi mozgások során.	biztosításával a mozgáskultúra megalapozása, fejlesztése. Rendszeres levegőzés biztosítása	mozgásfejlődés követése a mérőlapokon. Magukhoz képest fejlődik mozgáskoordinációjuk. Igénylik a mindennapos mozgást.
Testápolás és az egészségmegőrzés, egészség megóvás, betegség-megelőzés, étkezés, öltözködés, pihenés szokásainak kialakítása.	Kulturált étkezés, testápolás, személyi higiéniai, öltözködés szabályainak felállítása, gyakoroltatása, ellenőrzése. A hagyománnyá vált zöldség és gyümölcsnapok folyamatos tartása. Egészséges életmód, és egészségtudatos magatartás alakítása, formálása. Életkornak megfelelő pihenés megszervezése.	Önállóan, szükség szerint végzik, a testápolási teendőket. A higiéniai szokásokat be tartják. Kulturált étkezés szabályait ismerik és betartják. Ruházatukat rendben tartják. Tudnak cipőt kötni óvodáskoruk végére. Vigyáznak környezetük rendjére. Ismeretekkel, tapasztalatokkal rendelkeznek az egészséges életmódról, egészségmegőrzésről. Nyugodtan pihennek, nem zavarják társaikat.
Speciális igényű gyerekek testi, lelki szükségleteinek kielégítése.	Fejlődésükhöz szükséges környezeti és tárgyi feltételek megteremtése. Megfelelő szakember ellátás biztosítása. Szülő és óvodapedagógus szoros együttműködése.	Mérhető egyéni fejlődés, speciális mérőlapokon. Lehetőségeikhez képest jól érzik magukat és beilleszkednek a csoport életébe. Segítő együttműködés a családi házzal.
Kulturált, tiszta környezet kialakítása és fenntartása	Szűkebb és tágabb természeti, emberi és tárgyi környezetünk rendben tartása, védelme, azok értékeinek megőrzése	Pozitív érzelmi viszony alakul ki a gyerekekben a természethez, és az ember által készített alkotásokhoz. Fejlődik esztétikai érzékük, fontossá válik a tiszta, rendezett környezet.
Környezettudatos magatartás alakítása a vízhasználattal kapcsolatban. Vizeink tisztaságának elősegítése, a vízszennyezés megelőzése.	Szükségletek szerinti vízhasználattal takarékosagra törekvés. Környezetvédő magatartás és szemlélet közvetítése a gyermekek felé.	Tisztálkodásnál, valamint egyéb tevékenységeknél -, csak a szükséges vízmennyiséget használják. Ismerik, tudják, hogy a vízszennyezés káros hatással van a növény és állatvilágra. Alakul környezettudatos magatartásuk.
Újrahasznosított papírok használata a mindennapokban.	Környezettudatos nevelés, takarékoság a papír felhasználásában.	Meg tanulnak takarékoskodni a papírral. Ismerik az újrahasznosított papír felhasználásának fontosságát.
Figyelem felhívás a szelektív hulladékgyűjtés fontosságára	Szelektív hulladékgyűjtés az óvodában – csoportokban: műanyag, papír, használt elem, telefon akkumulátorok.	Ismerik a szelektív hulladékgyűjtés fontosságát. Az ezzel kapcsolatos tapasztalataik és ismereteik hatással vannak a család szemlélet formálásában.
Zöld hulladék gyűjtése.	Zöld hulladéktárolók	Bővülnek a gyermekek

Annak tudatosítása, hogy a zöld hulladék nem szemét.	kialakítása, komposztálás, a keletkezett komposzt felhasználása, ismeretek, tapasztalatok közvetítése.	természettel kapcsolatos ismeretei. Megismerkednek a komposztálással, tudják, hogy az avar égetése káros az egészségre, és a környezetre.
A levegő tisztaságának megőrzése, a légszennyezés megelőzése: gyalogos és kerékpáros közlekedés. A dohányzás káros hatásainak megismerése.	A közlekedési eszközök és a levegő tisztasága közötti összefüggés felismertetése, személet és érték közvetítés. Ismeretek adása a dohányzás légszennyező és egészségkárosító hatásairól.	Formálódik gondolkodásmódjuk, alakul környezettudatos magatartásunk. Ismerik, a dohányzás egészség -, és környezetkárosító hatását. Ismereteik hatással vannak a család személet formálásában.
Takarékosság a fényenergiával.	Tapasztalat szerzések és ismeretek nyújtása a mesterséges és a természetes fényvel kapcsolatban.	A gyermekek felismerik a természetes és a mesterséges fény közötti különbséget és hatásait. Felfigyelnek a feleslegesen működő fényforrásokra.

2.7.2.Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés

<i>Cél:</i>	<i>Feladat:</i>	<i>Fejlődés várható jellemzői</i>
<p>Érzelmi biztonságot nyújtó, bizalmas, szeretetteljes, derűs, nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megteremtése.</p> <p>Az óvodapedagógus-gyermek, gyermek-gyermek, gyermek-dajka kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.</p> <p>Együttműködő és eredményes kapcsolatok működtetése.</p>	<p>Állandó értékrendű, biztonságot sugárzó miliő kialakítása, a felnőttek közötti kapcsolatrendszerek mintaadásával.</p> <p>Természetes társas szükségletek kielégítése, egyéni különbségek elfogadása, tisztelete.</p> <p>Az óvodába lépés érzelmi megalapozása (előzetes családlátogatás, játszódélután) az óvodapedagógusokhoz való kötődés elősegítése.</p> <p>Lehetőség biztosítása a szülői igénynek megfelelő beszoktatásra.</p> <p>A gyermek és az őt körülvevő felnőttek, gyerekek közötti kötődés megalapozása.</p>	<p>Szívesen, jókedvűen érkeznek a közösségbe, a napi tevékenységek folyamán jól érzik magukat a gyerekek.</p> <p>Kötődnek társaikhoz és az őket körülvevő felnőttekhez.</p> <p>Ezáltal a csoportokban kialakul a nyugodt, derűs, szeretetteljes légkör.</p> <p>Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képességek megerősödnek, könnyebben barátkoznak és megtalálják a helyüket a közösségben.</p> <p>Bizalommal fordulnak a környezetükben lévő felnőttekhez.</p>
Nyugodt, gyerekek életkorához igazodó gördülékeny napirend kialakítása.	Szokás és szabályrendszer megalapozása és kialakítása, mely később értékrenddé válik.	A szokás és szabályrendszer kialakul és beépül a csoport életébe, mely alkalmazását igénylik a gyerekek.

<p>Az óvodai élet megszervezése: a napirend, járuljon hozzá a gyerekek egészséges fejlődéséhez. A legfőbb tevékenységük a játék és a mozgás legyen.</p>	<p>Tevékenységeikben érvényesüljön a rugalmasság, a család napirendje összhangban legyen az óvodai napirenddel. Az óvodapedagógus és gyermek közötti szoros kapcsolat tegye lehetővé az elmélyült tevékenykedést.</p>	<p>Életkorukhoz igazodó rugalmas tevékenységekben vesznek részt a gyermekek. Példa értékű a családok számára, a csoport óvodapedagógusainak, asszisztensének és dajkájának kommunikációja és viselkedése.</p>
<p>Az erkölcsi értékek, erkölcsi normák szerepének kijelölése. Erkölcsi értékeink fontosságának hangsúlyozása</p>	<p>Pozitív példaadással, érvekkel és indokokkal megismertetni a gyermeket értékrendszerünkkel, a mese, báb és a játék eszközeinek segítségével.</p>	<p>Felismeri és különbséget tud tenni a jó s rossz között. Fejlődik erkölcsi és szociális érzékenységük.</p>
<p>A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelésébe, a jogszabályokban meghatározott speciális ismeretekkel rendelkező szakemberek bevonása.</p>	<p>Fejlődésükhöz szükséges környezeti és tárgyi feltételek megteremtése. N Együttműködés speciális ismeretekkel, felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.</p>	<p>Lehetőségeikhez képest jól érzik magukat és beilleszkednek a csoport életébe. Hatékony, eredményes együttműködés a szakemberekkel.</p>
<p>Erkölcsi, akarati, érzelmi tulajdonságok fejlesztése, a programunkban megfogalmazott értékrend közvetítésével, szokás és normarendszer megalapozásával. Figyelmesség, egymás elfogadása és segítése, együttérzés, kitartás, felelősség, feladattudat, szabályismeret és tudat s mindezek elfogadtatása.</p>	<p>„Én” kép alakítása „én” tudat támogatása” pozitív irányba terelése. A pozitív töltésű társas kapcsolatok alakítása és megerősítése. A gyerekek egymás iránti türelmének és beleélő képességének a fejlesztése . Türellemmel, szeretettel, empátiával segíteni a nevelési értékrend kialakítását. Az óvodapedagógus ismerje és alkalmazza példamutatóan, az erőszakmentes konfliktus kezelés módszereit. Konfliktustűrő, konfliktus megoldó képességek alakítása, a gyermeki indulatok szabályozására való törekvés.</p>	<p>„Én” képe legyen reális. Önérvényesítő képessége, önkifejező képessége fejlődjön. Érezzen együtt és figyeljen oda társaira. Pozitívan alakul értékrendje. Fejlődjön konfliktustűrő és megoldó képessége, ismerjen konfliktus megoldásokat. Fejlődjön önfegyelme, tudja szabályozni indulatait. Viselje el az előforduló kudarc élményeket. Vállaljon felelősséget a rábízott feladat elvégzéséért. Tartsa be, az óvoda szokás és szabályrendszerét. Türelmesen meghallgatja társait és a felnőtteket. Elfogadja a másik véleményét, viselkedését. A felnőtt kérése nélkül is segít társainak.</p>
<p>Szocializációs esélyegyenlőség lehetőségének biztosítása. A másság tolerálása, különbözőségek elfogadása.</p>	<p>A másság példamutató elfogadása és elfogadtatása. A sajátos nevelési igényű, és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek iránt</p>	<p>A gyerekek fogadják el egymás másságát, segítsenek társaiknak. Kapcsolataikra a tolerancia jellemző. Tudják, hogy vannak eltérő</p>

	fokozott empátiás készség, tolerancia, önképzés. A gyermeki individuум elfogadása, tisztelete, szeretete.	kultúrájú és szokású népek és népcsoportok. Együtt élnek a sokszínűséggel, ismerkednek az eltérő szokásokkal, kultúrákkal és életmódokkal.
Óvodai gyermekközösség formálása, egységes szokás és hatásrendszer, szűkebb és tágabb környezetéhez, szülőföldhöz való kötődés megalapozása a hagyományok ápolásával. Közös örömök, élmények átélésére törekvés, kirándulások, rendezvények szervezésével. A csoport hagyományrendszerének kialakítása.	A „mi” közösségünk tudatának kialakítása, erősítése. Az óvoda, a csoport, és a szülőföld hagyományainak kialakítása, ápolása: ünnepek, rendezvények, kirándulások szervezése. A közösségi életre vonatkozó szokás, stabil rendszer kialakítása, minél több közös élmény nyújtásával. A gyerekek rendszeres sikerélményhez juttatása. Modell értékű magatartás.	Érdeklődjenek társaik, barátaik iránt, s igényeljük a tevékenységben való együttműködést. Ismerjék az óvodai és a csoportjuk hagyományait. Érezzék jól magukat az óvodai, illetve a csoportközösségben, válják tudatossá az odatartozásuk. Érezzék át az ünnepek fontosságát, jelentőségét. Várják, és szívesen vesznek részt a közös csoport ünnepeken, rendezvényeken.

2.7.3. Anyanyelvi, értelmi fejlesztés, nevelés

<i>Cél:</i>	<i>Feladat:</i>	<i>Fejlődés várható jellemzői:</i>
Változatos tevékenységekkel- a gyerekek érdeklődésére, kíváncsiságára építve minden gyermek eljuttatása a számára legoptimálisabb szintre. A gyermek természetes beszéd-és kommunikációs kedvének fenntartása..	Belső motiváció és igény kialakítása a feladatvégzés és a tevékenységek iránt. A spontán szerzett ismeretek rendszerezése, bővítése, változatos tapasztalat szerzés lehetőségeinek biztosítása. A gyermek meghallgatása, a gyermeki kérdések támogatása és a válaszok igénylésére szükséges figyelem fordítása.	A gyerekek érdeklődjenek a szűkebb és tágabb környezetük jelenségei és változásai iránt. Egyéni adottságaiknak megfelelően fejlődjenek értelmi képességeik. A gyermek motivált új ismeretek szerzésére. A meglévő tapasztalatai, élményei és ismeretei, további tapasztalatszerzésre ösztönzi, az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.
Az anyanyelvi nevelés feladatainak megvalósítása valamennyi tevékenységi forma keretében, a gyermeki kommunikáció és metakommunikáció fejlesztése.	Az anyanyelv szeretetére, ismeretére, megbecsülésére nevelés, mintaadással. A gyermek beszédkedvének fenntartása, fejlesztése, szókincsének alakítása és bővítése, a kommunikáció, különböző formáinak alakítása. Negatív nyelvi kifejezések kiküszöbölése, a kulturált beszédstílus használatának elsajátíttatása.	Legyenek képesek összetett mondatokban kifejezni élményeiket, gondolataikat. Tudjanak képről, mesélni. Használjanak változatos kifejezéseket. Éljenek a metakommunikációs jelzések kifejezési formáival. Aktívan használják a tapasztalatok során bővült szókincsüket, összefüggő mondatokkal fejezik ki

	A metakommunikációs formák és jelzés rendszer folyamatos használata és beépítése.	magukat. Megfelelő beszédfordulatokat, és udvariassági kifejezéseket használnak.
A gyerekek értelmi képességeinek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás és alkotóképesség) és kreativitásának fejlesztése.	Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és az alkotóképesség fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása. Differenciált és egyénre szabott képesség és készség fejlesztés, különböző tevékenységekben való gyakorlása. A gyerekek tanulási vágyának felkeltése, ébrentartása és fejlesztése.	Érdeklődjenek az új ismeretek iránt. Fejlődjön irányított figyelmük, emlékezetük, képzeletük. Alakuljon ki feladattudatuk-feladattartásuk. Szeressenek tanulni, örömmel és tevékenyen vegyenek részt a kezdeményezéseken, foglalkozásokon.
A különleges bánásmódot igénylő gyermekek (SNI, tehetséges, HHH) differenciált fejlesztése. A gyermek csoportba való harmonikus beilleszkedése. A gyermek félénkségének, gátlásának, szorongásának leküzdése.	A fejlesztő feladatok tudatos, célzott alkalmazása egyéni szükségleteknek megfelelően. A gyermek és az őt gondozó felnőtt között kialakuló kölcsönös, szeretetteljes kapcsolat kialakítására való törekvés. Fontos a gyermek beszédfejlődésében mutatkozó zavarok minél korábbi felismerése és szakember segítségének igénylése.	Optimálisan fejlődjenek a számukra megfelelő területeken. A gyermek a nap minden tevékenységében jusson sikerélményhez. A különböző fejlődésbeli lemaradások időben észlelve vannak, és megfelelő szakemberhez van irányítva a gyermek.

2.7.4 Egészségfejlesztési program

Az óvoda egészségnevelési programja az egészséges életmód kialakítását, az egészséges életvitel igénnyé alakítását, képességgé fejlesztését célozza, ebbe illeszkedik bele a gyermekek egészségvédő ismereteinek és attitűdjének alakítása, testi-lelki szükségleteinek kielégítése. A teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, mely áthatja a mindennapokat, az óvodában végzett tevékenységeket. A szülőket is bevonva reméljük, hogy a gyermekek egészségi állapotának változása kedvező irányú változást fog mutatni. Kiemelt figyelmet fordítunk a gyermekek egészségéhez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztési feladatoknak, melyek különösen az alábbi területekre terjednek ki:

- Egészséges táplálkozás
- Mindennapos testnevelés, testmozgás
- Testi-lelki egészség fejlesztése (viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése)
- Bántalmazás, erőszak megelőzése
- Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás
- Személyi higiéné

1. Egészséges táplálkozás megkedveltetése

- Önkiszolgálás: egyéni folyadékigények állandó biztosítása
- Gyümölcs, zöldségnapok szervezése
- Ismerkedés új ízekkel, ismeretlen italfeleségekkel (pl. zöldség v. gyümölcsturmixok)
- Aktív, tevékeny részvétel ételkészítésben (pl. saláta, köret, gyümölcstál, teák, befőzés)

2. Mindennapos testnevelés, testmozgás:

- Séták, kirándulások
- Mozgásfejlesztő eszközök egész napos használata
- gyógytorna, prevenciós torna
- Mozgásfejlesztő modulok beépítése a mindennapos testnevelésbe, udvari játéktevékenységekbe

3. Testi-lelki egészség fejlesztése:

3.1. Beilleszkedési képesség gyakorlása:

- társkapcsolatok erősítése, az együttműködés fokozása személyesen, illetve csoportos tevékenység során;
- a másik személy ismerése, elfogadása, kedvező társalgási kapcsolat;
- a rászorulóknak egészségi lehetőségeinek megértése, javítása;
- más gyermekközösségekkel, egyesületekkel kapcsolattartás, barátkozás;
- szolidaritás, bizalom a rászorulókkal szemben;
- a szegregáció elvének és gyakorlatának elutasítása.

3.2. Alkalmazkodóképesség fejlesztése:

- egészségvédő, balesetmegelőző, szabályt követő készséges magatartás;
- a változó természeti és kulturális feltételekhez alkalmazkodó viselkedés;
- az emberi kapcsolatok tiszteletben tartása, udvarias (segítő) viselkedés;
- napirend
- (saját) betegség esetén a betegviselkedés elfogadása

3.3. Szociális egészség fejlesztési feladatai:

- Közösségbe való befogadás
- Szeretetteljes együttműködés
- A csoport tagjait összekötő személyi kommunikáció (beszéd, társalgás)
- Együttműködés (közös játékcselekvés)

3.4. Esélyegyenlőség biztosítása

- Máság elfogadása, elfogadtatása a gyermekközösséggel és szülőkkel
- Figyelmesség, szeretetteljes segítség

3.5.. Integráló nevelés követelményeinek teljesítése:

- Szakszerű segítség kérése fejlesztő nevelésükhöz

3.6.. Sajátos Nevelési Igényűek egészségfejlesztése:

- Gondozás-nevelés során speciális eljárások alkalmazása

3.7. Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek:

- Óvodát megelőző egészségnevelés – kapcsolat a gyermekvédelmi hálózattal
- Szülői értekezletek
- a hátrányos helyzetű, illetve a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknek, a családból az óvodai közösségbe való átmenetének segítése, pozitív érzelmi hozzáállással
- az egészséges életvitel szabályainak gyakorlása
- az egészséges táplálkozási szokások alakítása
- a közösségi viselkedéskultúrának a többségi társadalomhoz illesztése
- az egészséget támogató családi környezet segítő támogatása,
- káros szenvedélyek megelőzését szolgáló óvodai programok. (Bébitől a dédiig dohányfüst mentes program)

Szociális hátrányok enyhítését segítő intézkedések

A szociálisan hátrányban lévő gyermekek tekintetében a pedagógusok differenciált foglalkozás keretében csökkentik a hátrányból fakadó esetleges lemaradást, a gyermek fejlődési üteméhez igazodva.

Szükség esetén a gyermekvédelmi feladatok ellátásával megbízott óvodapedagógus tájékoztatja a szociálisan hátrányos körülmények között élő szülőket arról, hogy mely szervtől kaphatnak részletes felvilágosítást a lehetséges szociális juttatásokról.

A gyermekek esélyegyenlőségét biztosító intézkedések

A gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása érdekében a teljes óvodai élet diszkriminációmentes légkörben zajlik.

A szociálisan hátrányos helyzetben lévő vagy bármilyen más okból fejlettségében lemaradt gyermekek körében hangsúlyt kap a differenciált óvodai foglalkozás. Ezen felül lehetőség szerint óvodai vagy óvodán kívüli, gyermeki fejlődésre jó hatással lévő programokon való részvételre buzdítjuk a gyermekeket illetve szüleiket.

4. Bántalmazás, erőszak megelőzése:

- Személyiségfejlesztés
- Veszélyeztetettség megelőzése
- Gyermekvédelmi szolgáltatást nyújtókkal való kapcsolattartás

5. Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás:

Ezt az óvodánk SZMSZ-e részletesen szabályozza

6. Személyi higiéné:

Személyi és környezeti higiénia fejlesztése:

Személyes tisztálkodás:

- Kézmosás, szokássá fejlesztése
- Saját személyi felszerelés (törölköző, fésű, fogmosó felszerelés, tornafelszerelés, alvópárna, alvójáték) minden gyerek részére rendelkezésre áll
- Testi gondozás, testi szükségletek kielégítése
- Testi épség védelme

Környezeti higiénia:

- Óvoda tisztaságának megóvása, szépítése, virágosítása
- Termék szellőztetése
- Helyes fűtés és világítás biztosítása
- Udvar tisztán tartása, gondozása
- Helyiségek, mellékhelyiségek takarítása
- Eszközök higiénijára, rendben tartása (felnőtteknek papírtörölköző biztosítása.)
- Hulladékkezelés
- Energiatakarékosság

Az étkezésre és a helyes táplálkozásra vonatkozó mérésünk és értékelésünk:

- Helyes testtartással ül 1-5
- Kitartóan tud várakozni 1-5
- Alkalmazza az étkezéssel kapcsolatos udvariassági formákat 1-5
- Önállóan, igényének megfelelően kér/szed az ételből 1-5
- Életkorának megfelelően, rendeltetésszerűen használja az evőeszközöket 1-5
- Szívesen fogyaszt zöldséget, gyümölcsöt 1-5
- A szalvétát minden esetben használja 1-5

A mozgásra vonatkozó mérésünk és értékelésünk:

- Igényli a mozgást (szabad, irányított) 1-5
- Jó állóképességgel rendelkezik (edzett, teherbíró) 1-5
- Egyensúlyérzék állapota 1-5
- Mozgása összerendezett 1-5
- A mozgásos játékok szabályait betartja 1-5
- Tud térben tájékozódni 1-5

Személyes higiénijára vonatkozó mérésünk és értékelésünk:

- Igénye van a rendezett külsőre 1-5
- Igényli-e a folyamatos folyadékpótlást 1-5
- Tud orrot fújni 1-5
- Ismeri a helyes fogápolási technikákat 1-5
- WC használat után kezet mos 1-5
- Délután nyugodtan pihen 1-5
- Ügyel környezete rendjére, tisztaságára 1-5

2.7.5. Az óvoda csoportszerkezete

A csoportalakítás főbb szempontjai:

- a gyerekek optimális fejlesztése
- óvónők személyisége
- az óvoda adottságai
- az intézményi hagyományok
- integrációt elősegítő csoportalakítás
- szülői igények

A fenti szempontok figyelembevételével a homogén és az osztatlan csoportszerkezetet választjuk, mint számunkra ideális formát, de ha a szükség úgy kívánja, részben osztott csoportot is szervezünk.

Fontos feladatunk azonban minden csoportszerkezetnél, az egyéni fejlettségi szintnek megfelelő differenciált fejlesztő munka. (felzárkóztatás, képességfejlesztés)

2.5.6 Napirend, heti rend

Heti rendünk: teljesen kötetlen, kivételt képez a testnevelés foglalkozás, mely a tornaterem beosztása miatt meghatározott.

A heti rend biztosítja azokat a feltételeket melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető differenciált tevékenységeket és a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos foglalkozásokat is lehetővé teszi.

A nyári időszak napirendjét is gondosan, tartalmasan tervezzük meg az egész óvodára egységesen. Az év közben már kialakított szabályok, szokások, normarendszer megtartásával adunk lehetőséget a gyerekeknek arra, hogy az évszak örömeit szabadabban élvezze, és kötetlenebb formában biztosítjuk számukra a változatos tevékenységeket.

Párhuzamosan végezhető egyéb tevékenységek:

- a délelőtti játékidő folyamán:
zenei nevelés- tánc és könyvtárfejlesztő foglalkozások
- délután folyamán:
vizuális tehetséggondozás és fejlesztő foglalkozások,
szülői igényekből eredő speciális szolgáltatások

Ezeknek a tevékenységeknek az időpontja a mindenkori igényekhez és egyéb tevékenységekhez alkalmazkodik.

Napirendünkben fontos a rugalmasság, folyamatosság, mely a gyermekek életében a kiegyensúlyozott, nyugodt életritmust biztosítja, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A napi- és heti rendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki. Kötött ideje csak az ebéd kezdetének és a minimális pihenőidő végének, ill. esetenként, néhány kötelező foglalkozásnak van (testnevelés).

Javasolt napirendi időkeretek:

Reggeli gyülekezés: 6:30 - 7.30

Kötetlen délelőtt: 7.30 - 11.45

- szabad, összefüggő játék,
- ezen belül, reggeli: 7:30 - 8.30
- kezdeményezés, foglalkozás
- felkínált tevékenységek
- mindennapos mozgás
- levegőzés

Ebéd, pihenőidő: 11.45 - 15.10

ezen belül az 5 - 7 évesek részére csoportközi tevékenység: 12.45 - 13.30

Uzsonna, kötetlen tevékenység: 15.10 - 17:30

A tevékenységek részletes lebontása és kidolgozása, a megvalósítás az óvodapedagógus szabadsága.

3. Az óvodai élet tevékenységformái

A tevékenységrendszer a program tartalmi kifejtése: amely a célok, a feladatok, követelmények tevékenység általi megvalósítása.

A tapasztalatszerzés, ismeretszerzés a különböző tevékenységformákban valósul meg, melyeket lehetőség szerint komplexen alkalmazunk.

Kidolgozás szempontjai tartalmazzák:

- a nevelési célt, fő feladatot.
- a gyermekek életkori és egyéni sajátosságait.
- a feltételrendszert.
- a gyermek, változó testi-lelki szükségletét.

Alapelv:

A játék az óvodásgyermek legfőbb tevékenysége, a játékoság módszertani alapkövetelmény.

3.1. Játék

A gyermek játékában tükröződik értelmi fejlettsége, érzelmi - hangulati állapota, szocializációs szintje, akarati - indulati mutatói.

Az óvodába lépéskor mutatkozó játéktevékenység fontos értékmérője a gyermek személyiségének, és kiindulópontja további fejlesztésének, nevelésének.

A fő nevelési feladatunkból kiindulva számunkra a játék jelenti a fejlesztés legfőbb színterét, mivel a gyermek fejlődése a játékban a legintenzívebb és a legsokoldalúbb, s egyben a spontán tanulás színtere is, a játékban lehet tudatosítani a gyermek szerzett tapasztalatait, fejleszti pszichikumát és kreativitását.

Véleményünk szerint, a különböző játékfajták megjelenése nem életkori, hanem egyéni sajátosság. A szabad levegőn folyó játéktevékenység színterei: az óvoda udvarai: nagy udvar, kis udvar, iskolaudvar.

<i>Cél:</i>	<i>Feladat:</i>	<i>Fejlődés várható jellemzői:</i>
Óvodába lépéskor a	A megfelelő környezet	A játékhoz kapcsoló szokás-

gyerekek játékának megismerése, majd az ennek megfelelő fejlesztése. Változatos tevékenységekkel a gyerekek érdeklődésére, kíváncsiságára építve minden gyermek eljuttatása a számára legoptimálisabb szintre	kialakítása, oldott barátságos légkör, feltételek megteremtése. Játékeszközök, fejlesztő játékok, élményszerzési lehetőségek biztosítása a különböző játékformákhoz. Az óvodapedagógus tudatos jelenléte, feltételteremtő, együttjátszó, támogató, magatartása, indirekt reakciói.	szabályrendszer kialakult. A gyerekek a különböző játékformákban konfliktusmentesen, elmélyülten, örömmel képesek tevékenykedni. A gyermekek között kialakulnak a megfelelő játékkapcsolatok. A játékirányítás fejlesztő hatású.
Minden gyermek találja meg a számára legoptimálisabb játékerületet és tevékenységet, amelyben az örömet leli. Legyen lehetősége kijátszani mindent, ami őt foglalkoztatja.	Rugalmas napirend felállítása, mely lehetővé teszi a hosszan tartó, szabadon választott folyamatos játékot. Változatos játéklehetőségek és helyszínek biztosítása. Tudatos pedagógiai jelenlét.	Legyenek képesek egyéni szükségük szerint egyedül, illetve együtt játszani. Képesek legyenek játékon keresztül tapasztalatokat szerezni, és azokat tudatosítani. Szociális érettségüknek megfelelően alakuljanak társas kapcsolataik
Játékuk legyen nyugodt, elmélyült, ne zavarják egymás tevékenységét. Játékuk kiemelt jelentőségű legyen, a pszichikumot, mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé váljon.	Az óvodapedagógus szükség és igény szerint indirekten irányít és játszik együtt a gyerekekkel, ha úgy ítéli meg: ötletet, segítséget ad, élményt nyújt. Kihasználja a játéksituációkban rejlő nevelési - fejlesztési lehetőségeket, ott ahol ezzel nem sérti a gyermeki játék szabadságát	A gyermek egyéni fejlődési ütemének megfelelően jelentkeznek a különböző játékformák: gyakorló játék, mozgásos játék, építő-konstruáló játék, szerepjáték, szabályjáték, dramatizálás és bábozás.

3.2. Vers, mese

Az óvodai életben az érzelmi biztonság kialakításának és az anyanyelvi nevelésnek fontos eszközei a mondókák, dúdoló, versek és mesék. A magyar gyermek költészet népi, dajkai hagyományok jó alkalmat és erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi-értelmi és erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítőtje. Képzeltbe beleélés segíti a gyermeket a műalkotás befogadására. A mese, vers ősi forrása az anyanyelvünknek; régi értékeket, hagyományokat közvetít a gyermeknek. A mese, vers emberi kapcsolatokra tanít, segíti a világ megismerését, mélyíti a gyermek önismeretét. A mese segít az indulatok feldolgozásában s oldja a szorongást, belső kép teremtésére tanít.

A fő nevelési feladatunkból kiindulva a szocializációs nevelés és az egyéni fejlesztés szempontjából nagyon fontosnak tartjuk a gyerekek szókincsének bővítését, kifejezőkészségük fejlesztését - az anyanyelvi nevelést, amelynek leghatékonyabb eszköze a mese és a vers.

Amennyiben a verstanítás célja a verbális és auditív memória fejlesztése, úgy a foglalkozás jellege kötelező lehet.

Az olvasóvá nevelés csíráinak megteremtése óvodánk feladata mivel a hozzánk járó gyerekek eltérő családi háttérrel rendelkeznek, ezért szükségesnek tartottuk könyvtárprogramunk kidolgozását (mellékletben található).

Könyvtárprogram célja: A könyv iránti érdeklődés felkeltése, a velük való bánásmód elsajátítása. A könyvekben rejlő tanulási, fejlődési lehetőségek felfedeztetése és kihasználása.

A délelőtti napirend során párhuzamos tevékenységként kínáljuk fel a nagycsoportos gyermekek számára csoportbontásban. (max.10-12 fő egyszerre)

A program komplexitáson alapul, sokoldalú fejlesztést biztosít. A „könyvtárfejlesztő alprogram” a 4. számú mellékletben szerepel.

Az itt szereplő ajánlás, segítség a tudatos tervezőmunkához, de mindenkor figyelembe kell venni az adott csoport igényeit.

A foglalkozásokhoz ajánlott anyag mennyisége:

	Kiscsoport	Középső csop.	Nagycsoport
Új mese	6-12	6-12	6-14
Új vers	4-8	4-8	6-12
Új mondóka	6-12	6-12	4-6
Új elbeszélés	-	-	3-6

A feldolgozott irodalmi anyag tartalmazzon népi, klasszikus és kortárs alkotásokat. Az óvodapedagógus egyénisége és a gyerekcsoport igénye szabja meg a feldolgozott mesék, versek számát. Előnyben részesítjük az élő mese - vershallgatást, így alakulhat ki a gyermek és felnőtt közötti személyes varázs. Véleményünk szerint a túlzásba vitt szemléltetés csökkenti a mese hangulati hatását, eltereli a figyelmet a valódi mondanivalóról ezért minél nagyobb a gyermek, annál kevesebbet szemléltetünk, leginkább az érdeklődés felkeltése céljából.

<i>Cél:</i>	<i>Feladat:</i>	<i>Fejlődés várható jellemzői:</i>
A gyermekek szókincsének bővítése, kifejezőkészségük fejlesztése-anyanyelvi nevelés. A rendszeres mesehallgatás hatására érzelmi biztonságuk növelése, mely alapjául szolgál a gyerek személyiségfejlődésének, az önismeretük kialakulásának. A gyermek anyanyelvi nevelése, játékos mozgásokkal összekapcsolt mondókákon, és verseken keresztül.	A megfelelő nyelvi és metakommunikációs eszközökkel történő előadásmód. Válogatási lehetőséget biztosító, színvonalas irodalmi anyag gyűjtése. A mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzelmi élményeket és biztonságot nyújtunk.	Fejlődik szókincsük, és kifejezőkészségük. Egyéni adottságaikhoz mérten képesek verseket, meséket visszaadni. Pozitív érzelmi kötődés alakul ki, az irodalmi élmények által. A gyermekek szívesen ismételtetik a rigmusokat, mondókákat és verseket.
A gyermekek erkölcsi, akarati tulajdonságainak, fantáziájának, érzelmi -	Megfelelő mese és vers anyag kiválasztása, kapjon hangsúlyozott szerepet a	A gyermek saját vers és mesealkotása, annak komplex megjelenítése

<p>értelmi életének fejlesztése. A mindennapos mesélés váljon örömforrássá. A mesével az óvodás gyermek szemlélet módjának és világképének kialakítása. A mese és vers jelenjen meg más tevékenységi formákban is, a mindennapi életükben.</p>	<p>magyar népmese és népköltészet. Az óvodában a népi, a klasszikus, a kortárs és nemzetiségi irodalmi művek is kapjanak helyet. A mese és vershallgatás szokásrendjének és a műélvezői légkör feltételeinek megteremtése. A gyermek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlesztése. Olyan mesék választása, amelyek érthető, pozitív érzelmeket, biztonságot és a jót sugallják.</p>	<p>elősegíti az önkifejezését. A gyermekeknek, igényük van a mesehallgatásra, igényes befogadókká válnak és várják ezeket az alkalmakat. A mindennapos mesélést, mondókázást és verselést igényelje és kérje. A gyermekek tudjanak meséket, történeteket kitalálni, azt mozgással és ábrázolással megjeleníteni (ez az önkifejezés egyik módja).</p>
<p>Az olvasóvá nevelés csíráinak megteremtése. A könyvek iránti érdeklődésük, tiszteletük kialakítása.</p>	<p>Mindennapi mesélés, verselés a gyerekeknek - ezen kívül tervezetten heti két-három irodalmi kezdeményezést tartunk. Érdeklődésüknek megfelelő mesék és történetek kiválasztása.</p>	<p>A gyerekek örömmel hallgassanak verset-mesét, egyéb irodalmi alkotásokat. Érdeklődjenek a könyvek iránt, bánjanak velük megfelelően.</p>
<p>A különleges bánásmódot igénylő, és a gátlásos gyerekek mesélőkédvének felkeltése, ébrentartása. A tehetséges gyerekek számára dramatizálás, bábozás, szereplés lehetőségeinek biztosítása.</p>	<p>Az irodalmi élmények feldolgozásához illetve a szemléltetéshez szükséges eszközök biztosítása. A különleges bánásmódot igénylő gyerekek szorongásainak, indulatainak feloldása. Lehetőség adása a kommunikációs zavarral küzdő gyerekek számára.</p>	<p>Növekszik mesélő-kedvük, szabadidős tevékenységként is szívesen választják a bábozásban és dramatizálásban rejlő lehetőségeket. A gátlásos gyerekek is örömmel vesznek rész a tevékenységekben.</p>

3.3.Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Óvodánkban az évek óta bevált Kodály - Forrai módszer alapján kívánunk dolgozni. Az elmúlt évek során bebizonyosodott, hogy gyermekeink számára megfelelő, sokoldalú fejlesztést nyújtott.

Megismertetjük a gyermekeket a népi énekes játékokkal, kortárs művészeti alkotásokkal, melyek elősegítik zenei kreativitásuk kialakulását.

A zene és a tánc motiváló hatását kihasználva fejlesztjük a gyerekek egész személyiségét. A közös zenei élmény az individuális neveléssel párhuzamosan a közösségi nevelés fontos eszköze.

Zenei nevelésünket szolgálja, az ún. *Tánc-Zenei nevelés alprogramunk*, melyet a délelőtti folyamán párhuzamos tevékenységként felkínált csoportközi nevelés keretei között folytat óvodapedagógus kollégánk, akinek elvégezte a Játék és Tánc az óvodában című továbbképzést.

A program célja a zene és táncművelés iránti igény kialakítása, magyar népzene megismertetése, alap tánclépések elsajátítása.

A hátrányos helyzetű gyerekek óvodába kerülésükkor szegényes szókinccsel érkeznek, beszédkulturájuk nem éri el az átlagos szintet. A zenei anyanyelv elsajátíttatása számukra elősegíti a beszédfejlődést, gyarapítja szókincsüket, kifejezőképességüket, érzelmi biztonságot teremt számukra, megkönnyíti az óvodába való beilleszkedést és az óvodai életet. A felnőtt minta utánzásával az éneklés, zenélés részévé válik a gyermek mindennapi tevékenységének.

A zenei követelményszint felállításánál csak a minimális alapkövetelményt fogalmazzuk meg, tekintettel a gyerekek eltérő képességeire és adottságaira.

Az itt szereplő ajánlás segítség a tudatos tervezőmunkához, de mindenkor figyelembe kell venni az adott csoport igényeit.

Foglalkozásokhoz ajánlott anyag mennyisége

	Kiscsoport	Középső	Nagycsoport
Új mondóka	8-10	8-12	7-10
Gyermek játékdalok	8-10	10-12	10-12
Mű és alkalmi dalok	6-7	6-8	7-9

A zenehallgatás függ a csoport igényeitől és az óvónő személyiségétől.

Előnyben részesítjük az élőzenét, de alkalmazzuk a gépzenét is - különösen a nagyobb csoportokban.

<i>Cél:</i>	<i>Feladat:</i>	<i>Fejlődés várható jellemzői:</i>
Zenei érdeklődés felkeltése, formálása. A magyar népzene megismertetése.	Az egész nap folyamán – a különböző tevékenységekben – minél többszöri lehetőség biztosítása óvónői példamutatással. Színvonalas népzenei anyag gyűjtése, előadása. Zeneszerető közönség kinevelése óvodáskor végére.	Szeret énekelni, dúdolgatni, játszani és szívesen hallgat zenét. Érdeklődéssel vesz részt a különböző zenei kezdeményezéseken. Szívesen hallgatja mások énekes/hangszeres előadását.
Néphagyományból kiindulva a zenei anyanyelv alapjainak lerakása majd elsajátítása. Beszédfejlesztés, szókinccs-gyarapítás, kifejezőképesség fejlesztése. Nemzeti, etnikai kisebbség zenéjének megismertetése.	Mondókák, dalok szövegének hanglejtését, ritmusát, hangsúlyait pontosan követve minél több gyermekdal, mondóka stb. tanítása a programunkban ajánlott anyag mennyiségének figyelembevételével a fokozatosság elvének	Beszédkulturájuk fejlődik, a mozgással egybekötött szavakat pontosan megértik, az új szavak a szókincsüket bővíti. Sok népdalt, mondókát, gyermekdalt stb. megtanulnak. Megismeri más nemzetek népzenejét.

	betartása mellett.	
A gyermek érzelmi életének fejlesztése	A zene, a ritmus és a tánc válják örömteli tevékenységgé. Kommunikációs és metakommunikációs eszközökkel, szemléletes előadásmóddal, szerepvállalással segíteni és befogadóvá tenni a gyermekeket.	A dalok éneklése ill. meghallgatása által kifejlődött zenei érzékenysége, fogékonysága, színesedik érzélemvilága. Zenehallgatáskor felismeri/átérzi a dallam hangulatát (pl. vidám, szomorú stb.) A különleges bánásmódot igénylő gyerekek is könnyebben beilleszkednek a csoportba a zene, az ének által.
A gyermek értelmi nevelése	Egyszerűbb ölbéli játékoktól kiindulva a szerepcserés, párbeszédés-felelgetős-párválasztós dalok megtanítása óvodáskor végére.	Korának megfelelő szintre fejlődött: megfigyelése, elvont gondolkodása, képzelete, szándékos figyelme, emlékezete, zenei alkotókedve, akarata.
Néptáncjal való ismerkedés az alprogramunkban leírtaknak megfelelően. Esztétikus mozgás és térformák kialakítása. Táncművelés iránti igény felkeltése/alakítása.	Az ének-zene kezdeményezéseken, és a csoportközi tevékenységek keretében megismertetjük őket a néptánc alaplépéseivel, a népzene hagyományával, szokásaival. Óvónő esztétikus/változatos mozgásmintát ad.	Megfelelő szintre fejlődik és esztétikusabb, együtemű lesz mozgásuk. Fejlődik egyensúlyérzékük. Képesek változatos térformák létrehozására játékos táncmozdulatokkal. Közös ünnepekkor szívesen, önállóan táncolnak.
Zenei alkotókedv felkeltése, ébrentartása, zenei formaérzék és kreativitás alakítása.	Az óvónők ösztönözzék a gyermekeket a zenei kérdés-felelet és dallamkitalálásra, saját szöveg és mese éneklésére.	Képesek válnak önállóan, kreatívan zenei kérdés-felelet kitalálására, énekel saját szöveget, ismert mesét.
Néptáncok, népi játékok, hagyományok megismerése.	Népdalok éneklése, hallgatása. Népi hangszerek megismertetése a gyerekekkel. Népzenei hagyományokra épülő körjátékok, jeles napokhoz kapcsolódó népi ritmusok, regölések megismertetése.	Nyitottá válnak a népzene felé, szívesen hallgatják a népdalokat, örömmel játsszák a népi játékokat.
Hallásfejlesztés <ul style="list-style-type: none"> • Magas/mély reláció • Halk és hangos különbsége 	Óvónő térben mutatja, a dalt elkezdik s a gyerekek bekapcsolódnak. Óvónő beszéden, éneken, zörejen, táncleépésen mutatja, felismerteti.	Gyerekek önállóan elkezdik a dalt s mutatják a motívum dallamvonalát. Felismerik a fogalom párokat, együtt alkalmazzák/gyakorolják

<ul style="list-style-type: none"> • Dallamfelismerés, zenei emlékezet fejlesztése • Motívum visszhang • Hangszínek megfigyelése • Zenehallgatás 	<p>Óvónő jól ismert dalokat szöveg nélkül, dúdolásról vagy hangszerről, először kezdő motívumról majd belsőről is megmutat, felismertet.</p> <p>Egyszerű dallamfordulattól a bonyolultakig megmutatni.</p> <p>Óvónő változatos módon érzékeltesse a különbségeket emberi, zörej és ütős hangszereken.</p> <p>Elsősorban óvónő, ill. 2 vagy több óvónő közös éneklése. Koncert szerető közönség kinevelése. Kortárs művészeti alkotások bemutatása.</p>	<p>azokat felnőtt segítsége nélkül.</p> <p>Képesek dallambújtatásra hosszabb egységekkel is. Belső éneklésnél folyamatos, egyenletes tempót tud tartani.</p> <p>Motívum visszaéneklésre képes egyedül is, kitalált szöveggel.</p> <p>Sokféle hangot felismernek a zaj iránya, távolsága és közeledés-távolodás szerint is.</p> <p>Hosszabb zeneműveket is figyelmesen hallgatnak érdeklődő élvezettel. Ismerkednek kortárs művészek műveivel.</p>
<p>Ritmusérzék fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Egyenletes lüktetés/ritmus 	<p>Kétszemélyes játékoktól a hangszerhasználatig mindig legyen érzékeltetve az egyenletes lüktetés, később pedig a ritmus.</p> <p>Nagycsoportban különböző ritmusjátékokkal játszás.</p>	<p>Változatos módon – hangszerekkel is – tudja mutatni az egyenletest s a ritmust önállóan, hibátlanul. Óvodáskor végére össze tudja kapcsolni az egyenletest a ritmussal párhuzamosan két gyerek, óvónői segítség nélkül.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Tempó különbségek: gyors/lassú 	<p>Óvónő egyszerű beszéddel, mozgással érzékeltesse a különbséget.</p>	<p>Felismeri a gyors-lassú közötti különbséget. Tud tempót tartani óvónői segítség nélkül is.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Ütőhangszerek 	<p>Az óvónő lehetőség szerint minden foglalkozáson használja a hangszereket. Hangszerek bemutatása, megnevezése és megszólaltatása. Napközben is biztosítani a hangszerek használatát bizonyos feltételek mellett.</p>	<p>Hangszereket felismeri, megnevezi és változatos módon használja, közben vigyáz rájuk.</p>
<p>Különleges bánásmódot igénylők zenei hallás,</p>	<p>Az énekes játékdalokkal érzelmi biztonságot</p>	<p>A gyerekek hamar beilleszkednek a csoportba</p>

ritmus fejlesztése.	nyújtása.	és könnyebben szocializálódnak.
---------------------	-----------	---------------------------------

A korcsoportoknak megfelelő hangterjedelem és hanganyag kiválasztásához az ÉZÓ útmutatása az irányadó.

3.4. Rajzolás, mintázás, kézimunka

A vizuális nevelés összetett, sokszínű nevelési terület. A játékhoz hasonló, örömszerző tevékenység. Magába foglalja a vizuális befogadást - megismerést, alkotást, és a különböző technikai ismereteket is, úgymint: rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézimunka. A vizuális nevelés az óvodai nevelés egészét áthatja. Óvodásaink számára a szabad rajzolás az egyik legjelentősebb önkifejezési mód, mely során a gyermek „sémákat”, vagy másképpen szimbólumokat használ. A „sémák” alapformák, amelyek a valóságról szerzett tapasztalatok során folyamatosan gazdagodnak.

A hátrányos helyzetű családok többségénél, gyermekeiknek nincs biztosítva otthon az ábrázoláshoz és barkácsoláshoz szükséges eszköztár, ezért itt az óvodában találkoznak először az önkifejezés ezen eszközeivel. Mivel a vizuális nevelés a fejlesztés igen sokrétű eszköze ezért a fenti gyerekek fokozott figyelmet igényelnek.

Fejlődésük érdekében olyan csoportközi tevékenységeket kívánunk szervezni melyekben egyrészt az ezen a területen elmaradott gyerekek képességeit fejlesztjük, másrészt a tehetséges, kiemelkedő képességű gyerekeknek teremtjük meg a fejlődési lehetőséget.

Vizuális felzárkóztató- fejlesztő foglalkozás

Középsős és nagycsoportosok gyerekek kis létszámú (7-8 fő) tevékenysége, melynek célja az alapvető technikák biztos begyakoroltatása.

Vizuális „tehetséggondozó” foglalkozás

Azoknak a nagycsoportosoknak szervezzük, akik rendelkeznek a felfedező kreatív, „naiv gyermeki szem, tulajdonságaival. Finommotorikájuk, gondolkodásuk, képzelőerejük, nyitottságuk lehetővé teszi, hogy új technikákat sajátítsanak el.

A csoportokban a vizuális nevelés kötetlen és folyamatos. A vizuális nevelés technikáinak felosztása az óvodapedagógus szabadsága.

Az itt szereplő nlás, segítség a tudatos tervezőmunkához, de mindenkor figyelembe kell venni az adott csoport igényeit.

	Kiscsoport	Középső csoport	Nagycsoport
Rajzolás	30%	25%	20%
Festés	30%	30%	35%
Mintázás	30%	20%	10%
Egyéb	10%	25%	35%

<i>Cél:</i>	<i>Feladat:</i>	<i>Fejlődés várható jellemzői:</i>
-------------	-----------------	------------------------------------

<p>A tevékenységek során tapasztalatszerzés. Ismerkedés a különféle anyagokkal, eszközökkel, technikákkal. Alakuljon ki a helyes ceruza és ecsetfogás, valamint az olló használat, ismerjék az egyszerűbb hajtogatási technikákat.</p>	<p>A vizuális nevelés feltételeinek: hely, eszköz, alkotó légkör, élménykapcsolat megteremtése. Törekedni az esztétikus környezet megteremtésére és fenntartására. A területhez kapcsolódó szabály és szokásrend kialakítása, betartása</p>	<p>A gyermek megismerkedett a vizuális eszközökkel és technikákkal. Pontosabbá válik manuális készsége, fejlődik vizuális látásmódja. Betartja a tanult szabályokat, az eszközöket biztonsággal, rendeltetés-szerűen használja.</p>
<p>Fejlődjön a gyermek téri tájékozottsága, vizuális képzelete, emlékezete, finommotorikája, formavilága, kinezetikus és térpercepció érzékelését.</p>	<p>Különböző technikák megismertetése, elsajátíttatása, gyakorlása, segítségnyújtás, ötletadás. A vizuális képzelet, fantázia, emlékezet tudatos fejlesztése, fejlődésének elősegítése.</p>	<p>A tárgyi világot megismerte, képes azt feldolgozni, újraalkotni a vizuális tevékenység során.</p>
<p>Megismertetni a gyermekeket a népi tárgyalkotó művészettel, s fejlettségükhöz mérten próbálják ki ezeket a technikákat. Váljon az önkifejezés, alkotás eszközévé az ábrázolásuk.</p>	<p>Népi alkotások, népművészeti elemek megismertetése, egyszerűbb népi technikák elsajátítása. A szülők figyelmének felhívása a gyermekmunkák értékére.</p>	<p>Örömmel kipróbálják a tárgyalkotásnak ezeket a módjait, nyitottak lesznek a népi kultúra felé. Fejlettségükhöz mérten, az egyik kifejezőmódjuk a vizuális alkotás készítése.</p>
<p>Emberábrázolásukban az óvodás kor végére legyenek fellelhetőek a test-séma elemei.</p>	<p>Differenciált feladatok adása, figyelembe véve a gyermek egyéni képességeit.</p>	<p>Felismerhető emberábrázolásra képesek. Vannak saját elképzeléseik, megoldási módjaik.</p>
<p>Az ábrázolás a gyermekek önkifejezésének mindennapos, folyamatos tevékenysége legyen.</p>	<p>Az eszközök hozzáférhetőségének biztosítása, témaadás, segítségnyújtás, pozitív szemlélet, dicséret, buzdítás. A képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.</p>	<p>Az ábrázolás az önmegvalósítás, önkifejezés eszközévé válik. Képzelőereje szabadon szárnyal, alkalmazza technikai tudását, újszerű, sajátos kivitelezéssel próbálkozik.</p>
<p>Vizuális érzékelés, emlékezés, képzelet, vizuális gondolkodás pontosabb tétele, intellektuális látás kialakítása</p>	<p>A felnőtt pozitív példamutatása, segítségnyújtása, tájékozottsága. A gyermekek egyéni segítése a vizuális „továbblépésben”.</p>	<p>Megfigyelhető az élénken figyelő, nyitott vizuális gondolkodásmód.</p>

Vizuális felzárkóztató-fejlesztő foglalkozás		
A bizonytalan technikai ismerettel, kevesebb élménnyel rendelkező, gátlásosabb gyermekek személyre szóló fejlesztése. A gyermekek önmagához mérten jussanak el a legoptimálisabb szintre.	Nyugodt, barátságos légkör, eszközök biztosítása. Egyéni bánásmód, sok dicséret, pozitív megerősítés. Alaptechnikák gyakoroltatása, sikerélményhez juttatás.	Szívesen vesz részt a foglalkozásokon. Fejlődik manuális készsége, eszközhasználata biztosabb lesz. Erősödik önbizalma, s a sikerélmények hatására motiválttá válik.
Vizuális „tehetséggondozó”		
Ismerjenek meg és alkalmazzanak új technikákat és eszközöket, munkájuk tükrözze az egyéni képességüket, kreativitásukat. Legyenek képesek változó körülmények között is alkalmazni megszerzett tudásukat.	Barátságos légkör, hely és eszközök biztosítása. Az óvodapedagógus ismerje, és legyen tájékozott a korszerű módszerekről, technikákról, eszközökről és alkalmazásukról. Mindezek mellett ismerje a népi hagyományokat, tárgyalgatási módokat.	Képessé válnak a produktív gondolkodásra, saját ötleteik, elképzeléseik vannak egy-egy témával kapcsolatban. Munkájuk tükrözi egyéni látásmódjukat, örömmel alkotnak. Ismerik, és biztonsággal használják a hagyományos és újszerű technikákat.

3.5.Mozgás

Az óvodáskor a természetes hely, helyzetváltoztató, és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Pozitív megerősítéssel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása....

A mozgás az óvodáskor gyermek természetes, állandó tevékenysége. Ezen keresztül fejlődik egész személyisége, ezért a hátrányos helyzetű gyerekek fejlesztésének szolgálatába tudjuk állítani.

A kötelező foglalkozás a kis-középső csoportokban heti 1, a nagyobb csoportokban heti 2 alkalommal valósul meg.

A foglalkozások anyagát dr. Tótszölöcsné Varga Tünde: Testnevelési játékok gyerekeknek, Gazdagné Papp Zsuzsanna könyvsorozata c. könyvekből, illetve Magyar Gábor Mozgáskotta programjának alapján állítjuk össze.

<i>Cél:</i>	<i>Feladat:</i>	<i>Fejlődés várható jellemzői:</i>
A rendszeres, egészségfejlesztő testmozgások színtere az óvoda tornaterme és udvara, csoportszobák. Tornatermünk felszereltsége biztosítja a gyermekek legsokoldalúbb fejlesztését	Rendszeres egészségfejlesztő testmozgások biztosítása, a mozgáskultúra megalapozása. Megfelelően elrendezett környezet, friss levegőjű helyiség biztosítása. Változatos	Óvodáskor végére kialakulnak a harmonikus és összerendezett természetes mozgásformák.

és mozgásigényük kielégítését. Udvarunk a nagymozgások gyakorlásának lehetőségét nyújtja.	sokszínű mozgáslehetőségek elősegítése.	
A mindennapos testmozgás lehetőségeinek biztosítása, az egészséges életmód kialakítása.	Az összetett fejlesztés érdekében óvodánkban biztosítjuk a mindennapos szervezett, vagy spontán mozgás lehetőségét napi 1 x 10 - 15 percben, mely beépül a gyermekek napirendjébe.	A mindennapi testmozgás kedvezően befolyásolja a gyermekek természetes mozgását, testi képességeit, társra figyelését.
Minden gyermek részére megtalálni az őket legjobban fejlesztő, kooperatív, mozgásos játékokat, valamint azokat a mozgásformákat, amelyek sikerélményhez juttatják őket, és igazodik egyéni fejlődési ütemükhöz.	Egyéni képesség és életkori sajátosság figyelembevétele differenciált feladat adással, ennek megfelelő mozgásanyag kiválasztása	Az egyéni differenciálás hatására a gyermekekben fontos személyiség-tulajdonságok alakulnak ki: bátorság, kitartás, sikerélmény. Egyéni fejlődési ütemükhöz mérten fejlődik mozgás-kultúrájuk.
A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazásával a kondicionális képességek, erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség fejlesztése. A helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakítása. A nagymozgások, finommotorika, és az egyensúlyérzék fejlesztése.	Valamennyi fejlesztési lehetőség felfedezése, tudatos kihasználása. Mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása.	Álljon be pozitív változás teljesítőképességükben, edzettségükben és fizikai állapotukban. A rendszeres mozgással kondicionális képességük, erő és állóképességük fejlődik
A spontán, és szabad játékokon, mozgásokon keresztül fejlődik az értelmi képesség, a szocializációs készség, a gyermeki személyiség, az én tudat, pozitív énkép, önkontrol, érzelem szabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, probléma megoldó gondolkodás a tériirányok észlelése, a szem - kéz, szem - láb	Testi és fizikai képességek, erőnlét fejlesztése. Szükség szerinti prevenció alkalmazása. A gyerekek egyéni képességeit legjobban fejlesztő mozgásos játékok széleskörű alkalmazása. A tériirányok megismerésére irányuló mozgásos játékok gyakorlása.	A gyerekek egyéni fejlődési ütemük szerint képesek a mozgásos feladatok elvégzésére, fejlődik éntudatuk, feladatokra való összpontosításuk, figyelmük, koncentrációjuk, kitartásuk, problémamegoldó gondolkodásuk, mozgás-koordinációjuk, téri tájékozódásuk. A komplex testmozgások

koordináció, a lateritás, alaklátás, formaállandóság, fogalomalkotás, vizuális - auditív memória, tolerancia képesség, edzettség, fizikai állapotuk, ellenálló képességük.		beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe, melyek a gyermek egész személyiségét fejlesztik.
--	--	--

3.6. Külső világ tevékeny megismerése

Minden gyermek beleszületik egy adott környezetbe, melyet megismer 3 éves koráig. Óvodába kerülésekor ezek a hozott tapasztalatok és ismeretek alapozzák meg fejlesztésének irányát, milyenségét.

A tágabb környezet megismerésénél építünk a természetes kíváncsiságára, mindent megismerni akarására, állandó manipulációs vágyára.

A külső világ tevékeny megismerése egy komplex folyamat, mely az évszakokhoz kapcsolódva foglalkozik a növény és állatvilággal, a hazai tájjal - mint természeti környezettel, a családdal, emberekkel, testvérekkel, foglalkozásokkal, közlekedéssel, ünnepekkel, mint a társadalmi környezettel.

Ezeket keresztül, mivel közel állnak a gyermekhez olyan ismerethez tudjuk juttatni őket, amelyek megalapozzák a matematikai gondolkodást, óvodáskor végére megtapasztalnak matematikai - logikai fogalmakat (formák, színek, térirányok, mennyiségi ismeretek), használnak matematikai kifejezéseket.

Azoknak a gyermekeknek, akik a jó szociális és családi háttérüknek köszönhetően kiemelkedően magas szintű és szerteágazó ismeretekkel rendelkeznek, nem elég a hagyományos ismeretanyagot nyújtani mert az számukra már nem jelent fejlődést, ezért nekik érdeklődésüknek megfelelően tapasztalási lehetőségeket és tudást nyújtunk (könyvtár, egyéni foglalkozások, beszélgetések, vizsgálódás, kísérletezés, megfigyelések, probléma - megoldások).

A külső világ tevékeny megismerése az egész napi tevékenysége beépül.

Egyes anyagrészek feldolgozása a nagyobb csoportokban helyszíni foglalkozásokon is történhet.

<i>Cél:</i>	<i>Feladat:</i>	<i>Fejlődés várható jellemzői:</i>
Szerezzenek természeti és társadalmi környezetükben sok olyan tapasztalatot, amely a koruknak megfelelő biztonságos eligazodáshoz, tájékozottságukhoz szükséges.	Olyan környezet megteremtése, mely megfelelő színterül szolgál a külső világ tevékeny megismeréséhez (élősarok, természetes anyagok, eszközök). Lehetőségeinkhez mérten minél több helyszíni foglalkozást, konkrét tapasztalatszerzést biztosítani gyermekeinknek.	Ismerik az évszakokhoz kapcsolódó természeti-környezeti jelenségeket. Rendelkeznek elemi ismeretekkel a növény és állatvilágról.

<p>Legyenek tisztában a társadalmi és természeti környezet alapfogalmaival, ami által formálódik a környezethez való viszonyuk, alakul a környezettudatos magatartásuk.</p>	<p>Az óvodapedagógus által megfogalmazott, környezetbarát, környezetvédő magatartás és szemlélet tudatos közvetítése a gyermekek felé.</p>	<p>A gyerekek rendelkezzenek önmagukról, illetve szűkebb és tágabb környezetükről alapvető ismeretekkel. Alakul környezettudatos magatartásuk.</p>
<p>A kezdeményezések, ill. a foglalkozások során, a gyerekek problémamegoldó gondolkodásának fejlesztése, önállóságra és kitartásra nevelés.</p>	<p>A folyamatos tapasztalatszerzés és feldolgozás biztosítása, tudatos, tervszerű, célirányos felkészülés</p>	<p>Formálódik logikus gondolkodásmódjuk. Ismerik és használják az alapvető matematikai kifejezéseket.</p>
<p>Valós ismeretek nyújtása, minden gyermek számára olyan mértékben, melyet egyéni fejlődési üteme és érdeklődési köre megkíván. Ráébreszteni a gyermekeket a külső környezet matematikai vonatkozásaira. Probléma-érzékenységre építve megtapasztaltatni és tudatosítani azokat az alapvető ismereteket melyek alapul szolgálnak az iskolába lépéshez.</p>	<p>Komplexitási lehetőségek kihasználása. Matematikai tapasztalatszerzés biztosítása. Folyamatos pozitív megerősítés és visszajelzés a gyermekek számára</p>	<p>A megismert környezetről valósághűen tájékozódnak, képesek lesznek egyszerűbb összefüggések felfogására, elemi általánosításra, következtetésre. Egyre jobban megközelítik a megismeréshez szükséges elvonatkoztatást.</p>
<p>Alapvető matematikai tapasztalatok nyújtása, a matematikai gondolkodás megalapozása, tények és összefüggések megállapíttatása és megláttatása.</p>	<p>Lehetőséget teremtünk, hogy saját tapasztalataikra építve, és azokat felhasználva, legyenek képesek az önálló véleményalkotásra. Matematikai műveletek végeztetése, matematikai kifejezések elsajátíttatása.</p>	<p>Képesé válnak elemi problémák meglátására és megoldására. A tevékenységek folyamatában fejlődik önállóságuk, felbred bennük a felfedezés és tudás öröme. Ismerik a matematikai alapfogalmakat.</p>
<p>Sokoldalú, érzékszervi megtapasztalásból eredő mennyiségi, formai és kiterjedésekkel összefüggő ismeretek, készségek kialakítása</p>	<p>Sokoldalú tapasztalatszerzés biztosítása. Pozitív viszony kialakítása a problémahelyzetek megoldásához. Logikus gondolkodás megalapozása.</p>	<p>Ismerik a különböző kiterjedési formákat, mennyiségi és méreti relációkat. Felismerik az elemi ok-okozati összefüggéseket, önállóan próbálkoznak a problémahelyzet</p>

		megoldásával.
A gyerekek önálló véleményalkotásának, döntési képességeinek megalapozása Logikus gondolkodás megalapozása.	A gyermek sajátos logikájának elfogadása egymás véleményének meghallgatásával. Nyitottság az egyéni megoldásokra. Pontos, egyértelmű problémamegfogalmazás, a gyerekek számára érthetően.	A gyerekek aktív, passzív szókincese bővül, a fogalmak körében. Tapasztalataikat tevékenységeikben is tudják alkalmazni. Alakul logikus gondolkodásuk, egyszerűbb összefüggéseket képesek meglátni, megfogalmazni.

3.7. Munka

A munkavégzés a gyermek számára, mivel utánczason alapul, teljesen természetes tevékenység. Az óvodában ezt a spontán jelleget használjuk fel a tudatos, erkölcsi és akarati tulajdonságok fejlesztésére.

Az óvodába lépéskor a gyermekre az öncélú, saját magáért végzett munka az - önkiszolgálás a jellemző.

Az óvoda feladata eljuttatni a gyermeket a közösségért, a másokért végzett munka öröméhez - ezért a munkára nevelés a szocializálás egyik hatékony eszköze.

Néhány társadalom perifériájára szorult, zömében munkanélküli negatív életszemléletű családból érkező gyermeknél az óvoda feladata a társadalmi elvárásnak megfelelő, pozitív hozzáállású munkához kapcsolódó szemléletmód kialakítása.

Óvodánkban a többéves gyakorlatnak megfelelően kívánjuk megvalósítani a munkára nevelést. Fiatalabb csoportokban az önkiszolgálás és mindennapi étellel kapcsolatos feladatok, egyszerű, alkalmi megbízatások végeztetése.

A 4 - 5 éves korú gyermekeknek a naposi munka önként választható tevékenység.

Az idősebb gyermekeknél az önkiszolgálás mellett a közösségért végzett munka dominál, a gyerekek egyre több megbízást, feladatot végeznek. A naposi munka többrétűvé és bonyolultabbá válik, de továbbra sem kötelező jellegű, de elismerése pozitív érzéseket kelt.

Óvodánkban a gyerekekkel közös kerti munkát végzünk, élősarkot gondozunk, cserépbé, virágládába ültetünk.

<i>Cél:</i>	<i>Feladat:</i>	<i>Fejlődés várható jellemzői:</i>
Társas kapcsolatok alakítása a közösségért végzett tevékenységen keresztül.	Biztosítani azokat a munka jellegű feladatokat, amit a csoport érdekében végezhetnek a gyermekek, építve önállóságukra és egyéni adottságaikra.	Örömmel végzik a közösségért a munkát, önként vállalják a feladatokat. A munkán keresztül fejlődik önállóságuk.
A munka jellegű tevékenység váljon a mindennapok részévé, s	Olyan szokás-szabályrendszer kialakítása, mely tág keretet biztosít a	A napirenden belül szokássá vált a különböző munka jellegű tevékenységek

ezáltal legyen a szocializálás egyik hatékony eszköze.	különböző munka jellegű tevékenységek részére. Kialakítani a gyermekekben a munka iránti vágyat és aktivitást. Munkát segítő pozitív és motiváló eszközök biztosítása, pozitív megerősítések, visszajelzések.	végzése. Az önkiszolgálás és egyéb munka jellegű tevékenységeket a gyermekek örömmel és szívesen végzik. Az étkezéshez kapcsolódó naposi és önkiszolgálási feladatokat maradéktalanul ellátják.
A munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, erkölcsi és akarati tulajdonságok fejlesztése, alakítása.	Felelősségtudat, önfegyelem, más munkájának megbecsülésére nevelés. Példamutató magatartás.	Fejlődik kitartásuk, felelősségtudatuk, céltudatosságuk és önértékelésük.

3.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodáskorú gyermeknél a tágabb értelemben vett tanulás magában foglalja az ismeret és tapasztalatszerzés valamennyi területét. Szűkebb értelemben egy tudatos, célirányos, tervszerű folyamat, melynek során tapasztalatot szerez, ismereteket gyűjt, jártasságokat, készségeket sajátít el, képességeit fejleszti.

Az óvodában mindkettőnek szerepe és jelentősége van. A gyermek életkori sajátosságai határozzák meg, hogy mikor, melyik kerül előtérbe.

A spontán tanulás a gyermek számára észrevétlen ismeretszerzésre ad lehetőséget, mely az egész nap folyamán tanulási lehetőséget biztosít.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Az óvodában, nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Azoknak a gyerekeknek, akiknek fejlődési ütemük lassú, ill. egyes területeken lemaradást mutatnak, legfőbb feladatunk az esélyegyenlőség megteremtése, a kompenzálás, az egyéni tanulási lehetőségek biztosítása.

A tehetséges gyerekeknek biztosítjuk az egyenletes fejlődésen kívül az érdeklődési területüknek és kiemelkedő képességeiknek megfelelő tevékenységet.

Intézményünk kiemelten fontos feladatának tekinti a személyiségfejlődéshez és az ismeretszerzéshez szükséges alapvető kompetenciák fejlesztését. Segítjük a személyiségfejlesztés szempontjából törésmentes óvoda – iskola közötti átmenet megvalósulását.

A szervezett tevékenység az óvónő számára magas fokú folyamatos tervező, szervezőmunkát igényel, alkalmazása során a gyermeket közvetlenül éri tudatos behatások, ezt az érdeklődéshez igazodó gazdag kínálatból való választás során éri el az óvónő.

A fiatalabb csoportokban naponta 1 - 2, az idősebb csoportokban 2 - 3 alkalommal készül az óvónő szervezett tevékenységre melynek megvalósítását rugalmasan kezeli, de kihasználja az egész nap folyamán adódó tanulási lehetőségeket is.

Intézményünkben a kötetlen foglalkozások dominálnak - kivétel a testnevelés, ill. valamennyi foglalkozási ágban beállíthatóak az óvodapedagógus által szimulált környezetben és általa kezdeményezett szervezett tevékenységi forma, amennyiben a fejlesztés célja megvalósítható általa, s a gyermek belső készítetésével találkozunk.

A kötetlen foglalkozások időtartama nem meghatározható, függ a gyermek érdeklődésétől, az alkalmazott módszerektől, eszközöktől és a végzett tevékenységtől, a csoport összetételétől és életkorától.

Kiscsoportban: 10-25perc

Középsőcsoportban: 15-30perc

Nagycsoportban: 25-40perc

Az óvodapedagógusok élnek a különböző tanulási munkaformák lehetőségeivel. Az egyéni fejlesztésre szoruló gyerekeknél kiemelt szerepe van a mikrocsoportos és az egyéni foglalkozásoknak.

Előtérbe helyezzük a tevékenységközpontú pedagógiai módszereket, a kooperatív technikákat.

Az óvodai tanulás során elsősorban azokat a módszereket alkalmazzuk, amelyek hatékonyan segítik a gyermekek egyéni fejlesztését a probléma és feladat megoldó képesség kialakulását. A megválasztott módszerek mellett, tudatosan felhasználjuk az egész nap folyamán adódó tevékenységi formákat, figyelembe véve, hogy a tanulás játékos módon, a gyermeket cselekedtetve történjen, mert ezzel járulunk hozzá a gyermek személyiségének fejlődéséhez, fejlesztéséhez.

Elsődleges célunk a gyerekek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. A tanulás feltétele a gyerekek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának elősegítése.

<i>Cél:</i>	<i>Feladat:</i>	<i>Fejlődés várható jellemzői:</i>
Változatos tevékenységek során tapasztalatszerzés, és az emberi-tárgyi környezet felfedezése, gondolkodás örömeinek átélése, mely a gyermek belső készítetésére alapul.	Olyan légkörű és felszereltségű környezet kialakítása, amely serkenti a tanulási vágyat, s az egész nap folyamán biztosítja a spontán és szervezett tanulás lehetőségét, magában rejti a felfedezés örömeit.	A gyermekek minél több ismeretet és tapasztalatot szereznek, és aktívan érdeklődnek a felkínált ismeretszerzési lehetőségek iránt.
Minden gyermek ön maga lehetőségeihez képest fejlődjön, alakuljanak ismeretei, készségei, kompetenciái.	Tudatos tervezőmunka 3 éves szinten, annak ütemezése, lebontása a mindenkori igényeknek megfelelően, építve a gyermek előzetes tapasztalatára, ismereteire. Folyamatos, személyre szabott pozitív értékelés, differenciált feladatadás. Az egyéni tanulási folyamat eredményességének figyelemmel kísérése,	Jártasságaik, készségeik, képességeik és egyéni sajátosságaiknak megfelelő szintre jutottak valamennyi tevékenységi területen. Fejlődik probléma- és feladatmegoldó képességük.

	elemzése, ebből kiindulva a fejlesztés lehetőségeinek meghatározása.	
Tehetség korai felismerése, és kibontakozásának elősegítése.	Egyéni fejlesztés és feladatadás, a kiemelkedő képességű gyermekek részére tehetséggondozási terv készítése.	A kiemelkedő képességű gyermekek, folyamatos fejlődést mutatnak adott területükön.

4. Eljárásrendszer

Tartalmazza: az alkalmazott módszereket, eszközöket, valamint a nevelés tervezését és dokumentálását.

Kiindulópont: az óvoda helyzet és erőforrás elemzése.
cél - feladat - tevékenység rendszer

4.1.Módszer és eszköz ajánlás

Az ajánlásból az óvodapedagógus kiválaszthatja a nevelési cél eléréséhez leginkább ideálisat.

Programunk céljából és feladataiból adódó preferált módszerek:

- a gyermek egyéniségének, személyiségének megismerése, feltérképezése.
- beszélgetés, cselekedtetés, tapasztaltatás, felfedeztetés
- összefüggések kerestetése
- egyénre szabott értékelés, ellenőrzés, buzdítás
- gyermeki megfigyelés
- vizsgálódás, próbálgatás, kísérlet, bizonyítás
- önellenőrzés, önértékelés
- kölcsönös segítségnyújtás
- tanakodás, kételkedés, vita

Ezeket a módszereket kiscsoportos és egyéni foglalkozások során alkalmazzuk.

Általános módszerek:

Bemutatás, magyarázat, szemléltetés, gyakorlás, következtetés, leírás, kísérlet, meggyőzés, dramatizálás, képolvasás, bábozás, ellenőrzés, értékelés, dicséret, jutalmazás, „büntetés”

Eszközök:

Előnyt élveznek a fejlesztő játékok és a képességet kibontakoztató játékok.

Ezenkívül használható minden olyan eszköz, akár vásárolt, akár óvodapedagógus által készített, amely a nevelési célok elérését hatékonyan segíti.

Elsődleges eszközként alkalmazzuk a természetes környezetet.

Speciális eszközként funkcionál intézményünkben a könyvtár.

4.2. Pedagógiai dokumentáció

4.2.1. Az óvoda éves munkaterve

Többek között tartalmazza:

- a nevelési év legfontosabb feladatait, a vezetői ellenőrzés értékelés szempontjait és rendjét
- ünnepek, megemlékezések rendjét, a hagyományok ápolásához kapcsolódó feladatokat.

4.2.2. Óvodai csoportnapló

Tartalmazza:

- Óvoda neve
- OM azonosító, óvoda címe
- Nevelési év
- Csoport megnevezése
- Csoport óvodapedagógusai
- Megnyitás – lezárás helye, időpontja
- Óvodavezető aláírása
- Óvodai körbélyegző lenyomata
- Pedagógiai program neve
- A gyermekek nevét és óvodai jelét,
- A fiúk és lányok számának összesített adatait, ezen belül megadva a három év alatti, a három–négyéves, a négy–ötéves, az öt–hatéves a hat–hétéves gyermekek számát, a sajátos nevelési igényű gyermekek számát, továbbá azon gyermekek számát, akik bölcsődések voltak,
- A nevelési évben tankötelessé váló gyermekek nevét,
- A napirendet, a napirend szerinti tevékenységek időtartamát és a tevékenységeket,
- A hetente ismétlődő közös tevékenységeket tartalmazó hetirendet napi bontásban,
- A nevelési éven belüli időszakonként
 - a nevelési feladatokat,
 - a szervezési feladatokat
 - a tervezett programokat és azok időpontjait,
 - a gyermekek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló tevékenységek, foglalkozások keretében az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységi formák tartalmi elemeit
 - az értékeléseket,
- A hivatalos csoportlátogatásokat, a látogatás célját, időpontját, a látogató nevét és beosztását, a látogatás szempontrendszerét, az eredményt
- Éves tervet
- Feljegyzést a csoport életéről, mely a programtervben szereplő eseményekre, rendkívüli eseményekre reagál.
- A szorgalmi időszak tervezése 3 részre tagozódik, melynek első része a
- Befogadási vagy beszoktatási terv a csoport összetételétől függően. – időtartama 2 héttől 2 hónapig terjed.
- A fennmaradó időszakra egységesen elosztva 2 időszakra bontjuk a tervezést.

A nevelési tervek tartalmazzák az adott csoportra lebontva:

- a nevelési célokat,
- a nevelés általános feladatait,
- ONOAP szerinti kötelező tartalmakat
- A nevelési terv végrehajtásának értékelése, mely egyben meghatározza a következő tervezési időszak feladatait
- eseményterv: (készül havonta)
hagyományok, ünnepek, kulturális programok, kirándulások, csoport tevékenységek részletes ütemezése, leírása
- heti terv: az éves terv heti lebontásának szándék tervezése és megvalósulásának rögzítése

4.2.3. A gyermek fejlődésének dokumentálása

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciál nevelés irányát:

A dokumentáció tartalmazza:

- Anamnézis lapok: óvodába lépéskor készülő első személyi dokumentum.
- A gyermek fejlődésének mutatóit (érzelmi-szociális, értelmi, beszéd-mozgásfejlődés), valamint a pedagógiai programban meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket.
- A gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, elért eredményt
- Amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztő pedagógus, fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait
- A szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait
- A szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket

Egyéni fejlesztési tervek:

- sajátos nevelési igényű gyerekek részére (óvodapedagógus vagy gyógypedagógiai asszisztens az utazó gyógypedagógus útmutatása alapján)
- valamilyen területen lemaradást mutató gyerekekre
- kiemelten tehetséges gyerekek tehetséggondozása céljából

5. Az óvoda kapcsolatrendszere

Int. használók -- ÓVODA -- Fenntartó
(szülők, gyerekek)

Társintézmények
(Iskola, Óvodák)

Egyéb intézmények
(egészségügyi, kulturális)

Szakmai szolgáltató szervek

5.1. Kapcsolat a szülőkkel

Pedagógiai munkánk, ill. programunk fő feladatának hatékonysága szempontjából legfontosabb a szülői házzal, a szülőkkel tartott kapcsolat. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, s törekszik az elfogadásra, s arra, hogy a családok ismerjék, elfogadják, s betartsák az óvoda házirendjét, valamint szokás-szabályrendszerét.

A szülői házzal való együttműködést minden esetben a segítő szándék vezérli.

Intézményünkben évtizedek óta SZK működik, melynek választmánya hatékonyan segíti közös munkánkat.

A törvényi előírásoknak megfelelően biztosítjuk a szülői jogokat (Nemzeti Köznevelésről szóló CXCV. törvény, 20/2012 EMMI rendelet).

Alapelvei:

- kölcsönös tisztelet, megbecsülés
- nevelési együttműködés
- a gyermek fejlődéséről folyamatos, hiteles tájékoztatás
- pedagógiai elvünkkel egyező szülői javaslatok, kérések figyelembe vétele

Formái:

- pár perces alkalmankénti információcsere (nem zavarhatja meg a csoport életét, ill. az óvónők munkáját.)
- szülői értekezlet: évi 2 alkalommal (szorgalmi év eleje ill. vége)
- egyeztetett idejű egyéni beszélgetés: hosszabb időtartamú, egyéni problémát rendező. Kezdeményezheti a szülő és az óvodapedagógus egyaránt
- közös kirándulások: szervezheti a szülő és az óvoda is
- családlátogatások: óvodába kerüléskor, ill. szükség szerint
- nyitott ünnepélyek és rendezvények
- játszódélutánok: évente 1 - 2 alkalommal
- vitakör, kerek asztal
- összevont szülői értekezlet (évente legalább 2 alkalommal, új kiscsoportosok és az iskolába menő gyermekek szüleinek)

5.2. Az óvoda dolgozóinak kapcsolatrendszere

Ezt a területet az óvoda Szervezeti és Működési Szabályzata szabályozza le részletesen.

5.3. Társintézmények

A legszorosabb kapcsolatban a Munkácsy Mihály, és a Széchenyi István általános iskolával, illetve a szomszédságunkban lévő Táncművészeti Szakközépiskolával állunk:

Az együttműködésünk alapelve a kölcsönös nyitottság, bizalom, egymás munkájának megismerése, elismerése.

- Nyílt napok
- Bemutatók
- Közös programok
- Részvétel pályázatokon.

5.4.Szakmai szolgáltató szervek

Zuglói Benedek Elek EGYMI: Utazó gyógypedagógusa fejleszti az óvodánkba járó SNI-s gyermekeket.

Utazó logopédus segíti munkánkat, elvégzi a középsősök szűrését és fejlesztő foglalkozásokat tart a terápiára szoruló nagycsoportosoknak.

Utazó fejlesztő pedagógus és gyógytornász, akik a speciális fejlesztéseket, feladatokat végzik a kiválasztott gyermekekkel.

Szakértői Bizottság (volt Nevelési Tanácsadó), III. számú Szakértői Bizottság: szükség esetén kérjük az adott szakterületen a segítségüket.

6. Az óvoda ünnepei, hagyományai és rendezvényei

Az óvoda hagyományai a folyamatosságot biztosítják és az ünnepekkel együtt az érzelmi nevelés fontos eszközei. A megtartandó ünnepek és rendezvények megvalósítása csoportonként eltérő tartalommal bírhat, figyelembe véve a pedagógusok és a szülők igényeit.

A nevelőtestület és a szülők körében végzett közvélemény-kutatás alapján, valamint a többéves gyakorlat alapján a következő " jeles " napokat tartjuk meg.

6.1.Ünnepeink

<i>Ünnep neve:</i>	<i>Szülői részvétel:</i>	<i>Lebonyolítás módja:</i>
Mikulás	Zárt	Közös rendezvény
Karácsony	Nyitott	csoportonként, hangulati előkészítő jelleggel
Március 15.-e	zárt	Csoportonként
Húsvét	Zárt	csoportonként, hangulati előkészítő jelleggel
Anyák napja	Nyitott	Csoportonként
Gyermeknap	Nyitott	közös rendezvények

Az un. zárt ünnepeken a szülőket a Szülői Közösség választmányi tagjai képviselik.

6.2.Hagyományok és rendezvények

<i>Hagyomány, rendezvény neve</i>	<i>Szülői részvétel</i>	<i>Lebonyolítás módja:</i>
Gyerekek születésnapja	zárt	Csoportonként
Negyedévente kulturális program	zárt	összevontan a csoportok
Mihály nap	nyitott	óvodai rendezvény

Karácsonyi és húsvéti vásár	nyitott	évenkénti váltással
Farsang	zárt	Csoportonként
Óvodai kirándulás	zárt	minimum évente egyszer
Kihívás napja	zárt	minden csoport
Bóbita nap	nyitott	óvodai rendezvény május hónapban
Nagycsoport búcsúja	nyitott	óvodai rendezvény június első hete
Új gyerekek játszódélutánja	nyitott	ismerkedés az óvodával augusztus utolsó hete

Felnőtt hagyományok:

- Felnőtt karácsony
- Pedagógus nap
- Törzsgárda dolgozóink köszöntése (25, 30, 40 év után).

7. Sajátos feladatok, speciális szolgáltatások

7.1. Gyermekvédelem

Az óvodapedagógus nevelő-fejlesztő munkája során mindig figyelembe kell, hogy vegye a gyermekek egyéni képességét, tehetségét, fejlődési ütemét, szociokulturális háttérét, segítse tehetsége kibontakozásában, valamint hátrányos helyzetéből történő felzárkóztatásában. Az általános elvárások közül – tolerancia, nyitottság, elfogadó, segítő, támogató attitűd, szeretetteljesség, következtetés, titoktartás – kiemelten fontos.

A hátrányos (HH), ill. halmozottan hátrányos (HHH) gyermek fogalma és e tény fennállásának megállapítása az 1997. évi XXXI. törvény 67/A §-ban került szabályozásra. A szabályozás célja a gyermek hátrányainak kompenzálása, esélyeinek növelése kora gyerekkortól fiatal koráig, minél sikeresebb integrációjának elősegítése érdekében. A sajátos nevelési igény definícióját a mindenkor érvényes jogszabályok alapján alkalmazzuk.

Célya:

- A gyermekek alapvető szükségleteinek kielégítése, a gyermeki és emberi jogainak érvényesítése.
- Hátránykompenzációval az esélyegyenlőség biztosítása, az eltérő szociális és kulturális környezetből érkező gyermekek számára.

Speciális nevelési igényű gyerekek: óvodánk Alapító Okirata rögzíti, hogy milyen sajátos nevelési igényű gyermekek gondozását, nevelését vállaljuk.

Feladataink a gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása érdekében

A gyermekek körülményeinek figyelemmel kísérése, a fejlődés nyomon követése, a gyermekvédelmi munka, valamennyi óvónő feladata.

- A gyermekvédelmi esetek kiszűrése
- A szükséges nyilvántartások vezetése

- Prevenció és korrekció, tehetséggondozás a pedagógiai munkában.
- Integráció a pedagógiai gyakorlatban.
- A szociális érzékenység felkeltése a gyermekek és szülők közösségében

Gyermekvédelmi megbízott feladatai:

- A törvény által meghatározottak alapján a jegyzői védelem alá helyezett gyerekek azonnali gyermekvédelmi nyilvántartásba vétele.
- Szükség szerint az óvodapedagógussal közösen családlátogatást-környezést végez.
- Segíteni, támogatni a rászoruló családokat és gyermekeket.
- Az óvodapedagógus jelzései alapján nyilvántartja a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekeket, feljegyzi az intézkedéseket, eredményeket.
- A gyerekek érdekében szükség esetén felveszi a kapcsolatot a Gyermekjóléti Szolgálattal ill. a Gyámhatósággal, egészségügyi intézményekkel.
- Szükség szerint az óvodapedagógussal közösen családlátogatást, környezést végez

A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységei az óvodapedagógusoknak

- Az óvodapedagógus munkaköri kötelessége, a csoportjában felmérni a veszélyeztetett és a hátrányos helyzetű gyerekeket.
- Fontos ezeknek a gyerekeknek a fokozott figyelemmel kísérése, szükség esetén az esélyegyenlőség biztosítása miatt egyéni fejlesztési terv készítése.
- Szükség esetén környezettanulmányt készít.
- Bizalomelví kapcsolat kiépítése a családokkal.
- Hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, veszélyeztetett helyzet jelzése a gyermekvédelmi felelősnek.
- Szükség esetén tartja a kapcsolatot a Pedagógiai szakszolgálatok dolgozóival.

Az óvodavezetés feladatai:

- A beiratkozásra diagnózissal érkező gyerekek felvételi felvétele a III sz Szakértői Bizottság véleménye az adott gyermekek integrálhatóságáról.
- Azoknál a gyerekeknél, akiknél az óvodába kerülés után vesszük észre a lehetséges problémát, a szülő meggyőzése után, velük egyetértésben kérjük a III. Sz Szakértői Bizottság vizsgálatát és fejlesztési javaslatait.
- A rászoruló gyermekek számára lehetőségeink szerint biztosítjuk a megfelelő speciális segítséget belső szakemberekkel: logopédus, pszichológus, ill. külső szakemberrel, pl. utazó gyógypedagógus, gyermekorvos, védőnő.
- Rendszeresen figyeli a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok változását, a helyi Önkormányzat kapcsolódó rendeleteit, és ezt kollegái tudtára hozza.
- Veszélyeztetettség esetén a Gyermekjóléti szolgálat tájékoztatása.

Sikerkritérium:

- Minden arra rászoruló gyermek szerepel a nyilvántartásban.
- Mindenkit, akinek szüksége volt rá eljuttattunk a megfelelő szakemberhez, ill. segítő intézményhez.

- A csoport óvodapedagógusai és a gyermekvédelmi felelős között rendszeres együttműködés folyik.
- Bizalommal fordulnak hozzánk a szülők, elfogadják javaslatainkat, segítségünket.
- Igénybe veszik az ajánlott segítő szolgálatok tanácsait.

7.2.A hetedik évet betöltött gyermekek nevelése

Az a gyermek, aki a 7. életévét augusztus 31. előtt betölti, további óvodai nevelésben részesülhet, amennyiben arról szakértői bizottság döntött.

Célja: 7. életév után óvodában maradó gyerekek nevelése-fejlesztése.

Feladatok:

- A Szakértői Bizottság (volt Nevelési Tanácsadó) által megállapított fejlesztendő területekre egyéni fejlesztési terv készítése.
- Folyamatos konzultáció, és kölcsönös segítségnyújtás a gyermek fejlesztésében résztvevő szakemberekkel.

Sikerkritériumok:

- Az egyéni fejlesztési tervben leírtak megvalósításra kerültek, a gyermek képességei év eleji állapothoz képest fejlődött.
- Eredményes, összehangolt kapcsolat alakult ki a szakemberekkel, és a szülőkkel.

7.3.Az óvoda speciális szolgáltatásai

7.3.1.Csoportközi tevékenységek:

Néptánc és ének - zene (lásd. melléklet)

Könyvtárfejlesztő foglalkozás (lásd. melléklet)

Ábrázoló, barkácsoló tevékenység (lásd. tevékenységformák: rajzolás, mintázás)

7.3.2.Szülői igényekből eredő speciális szolgáltatások:

7.3.2.1.Tanfolyamok

Alapelv hogy a tanfolyamokat csak délután, uzsonna után lehet tartani: 15.30-17.00-ig. Óvodánkban lehetőség szerint minden tanfolyamot óvodapedagógus tart, aki szakmai felkészültségével, módszertani tudásával, személyes kompetenciájával, mindig szem előtt tartja a gyermekek érdekeit, igényeit, egyéni fejlődési ütemét.

Tartásjavító torna

Évről évre egyre több a tartáshibás, gerincproblémás gyermek, ezért fogalmazódott meg az igény tartásjavító torna iránt. Törekszünk rá, hogy megfelelő végzettséggel rendelkező óvodapedagógus végezze ennek a szolgáltatásnak a vezetését.

Zeneovi

Óvodapedagógus kollégánk heti 1 alkalommal foglalkozik a gyerekekkel, ahol különböző, egyszerű ritmushangszerekkel ismerkedhetnek, illetve magyar népi gyermekjátékokat játszanak.

Hittan: A református egyházközség képviselője hetente ökumenikus bibliaismereti foglalkozásokat tart, igény szerint.

8. A törvény által szabályozott egyéb speciális feladatok

8.1. Általános elvek

Óvodánk Alapító Okiratában foglaltak alapján ellátja (melléklet) - az abban foglaltak szerint - a sajátos nevelési igényű gyerekek nevelését.

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek. Az óvodai nevelés ezeknél a gyerekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik, alkalmazva a 32/2012 (X.8) EMMI rendelet 1. sz. mellékletét, mely meghatározza a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte biztosítja a nevelési célok megvalósítását.

8.1.1. Óvodánkban megvalósuló integrált nevelés

A sajátos nevelési igényű gyermekek családi nevelését, közösségbe való beilleszkedését elősegítjük a többi gyermekkel együtt történő integrált nevelésükkel.

Intézményünk nem csak részvételt és védettséget, hanem magasabb értékeket is kínál a sajátos nevelési igényű gyerekeknek. Figyelembe vesszük ezen gyermekek fejlesztésének igényeit, külön gondot fordítunk arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányinak leküzdéséhez. Az integráció minden esetben több ember közös munkáját jelenti: a csoport óvodapedagógusai, óvodában dolgozó más felnőttek /dajkák, logopédus, pszichológus/ a szülők, az egyéni fejlesztéssel foglalkozó utazó gyógypedagógus, gyógypedagógiai asszisztens, pedagógiai asszisztens, valamint a speciális intézmények más szakemberei.

Elfogadjuk, és figyelembe vesszük az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását segítő gyógypedagógus, terapeuta segítségét.

Óvodapedagógusaink szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készítenek, individuális módszereket, technikákat alkalmaznak, egy –egy nevelési helyzet problémamegoldásához alternatívákat keresnek, alkalmazkodnak az eltérő képességek, az eltérő viselkedésekhez – együttműködnek a szakemberekkel.

Az integráltan fejlesztett gyermekek számára igyekszünk biztosítani anyagi lehetőségeinkhez képest mindazokat a speciális eszközöket, amelyekre a Szakértői és Rehabilitációs Bizottság külön javaslatot tesz. Csoportonként maximum két sajátos nevelési igényű gyermeket fogadunk óvodánkba.

Elvárások az integrációt vállaló óvodapedagógussal szemben:

- nagyfokú beleérző képesség / empátia/
- fejlett problémamegoldó képesség
- kezdeményező, kreatív erő
- önbizalom, a munkával kapcsolatban kitartó optimizmus
- igény az állandó, folyamatos önképzésre.

8.1.2. Kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló:

a, Különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:

- sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,
- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,
- kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,

b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló

8.2. Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló:

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd

A sajátos nevelési igényű gyermeknek joga:

A különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő-

- pedagógiai,
- gyógypedagógiai,
- konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön

attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.

A szülő választja ki a sajátos nevelési igényű tanuló számára megfelelő ellátást nyújtó nevelési-oktatási intézményt az illetékes szakértői bizottság szakértői véleménye alapján, a szülő és a gyermek igényeinek és lehetőségeinek figyelembevételével.

A sajátos nevelési igényű gyermek, neveléséhez és oktatásához az alábbi feltételek szükségesek:

- a gyermek, tanuló külön neveléséhez és oktatásához a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő a szakvéleményben kijelölt utazó gyógypedagógiai szolgáltatás biztosítása.
- a fejlesztési területek szakértői bizottság által történő meghatározása
- A gyermek érdekében a kormányhivatal kötelezheti a szülőt, hogy gyermekével jelenjen meg szakértői vizsgálaton, továbbá a szakértői vélemény alapján gyermekét a megfelelő nevelési-oktatási intézménybe írassa be. Ha a szülő a kormányhivatal felhívása ellenére

kötelezettségének ismételten nem tesz eleget, a kormányhivatal a gyermek lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes gyermekjóléti szolgálatot értesíti.

- A szakértői bizottság nem jelölhet ki olyan intézményt, amely helyhiány miatt nem tudná felvenni a gyermeket, A szakértői vizsgálaton való részvétel érdekében szükséges utazás költségeit a társadalombiztosítás a szülőnek megtéríti.
- Az enyhe értelmi fogyatékos, beszéd fogyatékos vagy pszichés fejlődési zavarral küzdő sajátos nevelési igényű tanulót két gyermekként, a mozgásszervi, érzékszervi, közép súlyos értelmi fogyatékos, autizmus spektrum zavarral küzdő vagy halmozottan fogyatékos gyermeket, tanulót három gyermekként kell figyelembe venni az óvodai csoport létszámának számításánál, ha nevelés-oktatásuk a többi gyermekkel, tanulóval együtt történik.
- Ha a gyermek beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, fejlesztő foglalkoztatásra jogosult. A fejlesztő foglalkoztatás a nevelési tanácsadás, az óvodai nevelés keretében valósítható meg.
- A sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló neveléséhez, oktatásához szükséges speciális szakképzettséggel rendelkező szakember utazó gyógypedagógusi hálózat útján is biztosítható. Az utazó gyógypedagógusi hálózat megszervezése és működtetése a kormányhivatal feladata.

8.2.1. Sajátos nevelési igényű gyerekek bekerülése óvodánkba

8.2.1.1. Szakértő véleménnyel érkező gyerekek

A Szakértői Bizottság szakértői véleménye alapján kerülhetnek be óvodánkba a sajátos nevelési igényű gyerekek.

Ennek a dokumentumnak formailag és tartalmilag meg kell felelnie a előírásoknak (fejléces papír, aláírások, pecsét). Csak azt a gyermeket fogadjuk, akinek a nevelése az Alapító okiratunkban is rögzítve van.

Nevelésükhöz a Zuglói Benedek Elek Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény speciális szakembereinek segítségét vesszük igénybe.

8.2.1.2. Szakértő véleménnyel nem rendelkező gyerekek

Óvodánkba érkehetnek úgy is gyerekek, hogy előre nem tudjuk, hogy probléma van velük. Ha utólag merül fel a gyanú másságukról, eltérő viselkedésükről, akkor a szülői házzal való egyeztetés, megbeszélés után a megfelelő szakvizsgálatokra küldjük őket.

Ha a szülő nem hajlandó együttműködni óvodánkkal és a gyermek érdeke szükségessé teszi, akkor jelezzük a megfelelő helyeken (Gyermekjóléti Szolgálat, Jegyzői Iroda).

8.2.1.3. Várható eredmény

- Minden sajátos nevelési igényű gyermeket eljuttatunk a megfelelő szakemberhez.
- A gyerekek fejlődése nyomon követhető az egyéni fejlesztési lapjukon

- Folyamatos konzultáció működik az óvodapedagógusok, a család és a segítő szakemberek között
- Minden gyermeket eljuttatunk a számára legoptimálisabban elérhető szintre
- Képessé vált – önmagához mérten – beilleszkedni az óvoda illetve a csoport életébe.
- Elsajátította a szokás - szabályrendszert.
- Az óvoda nevelési, tanulási gyakorlata segíti, hogy minden gyerek egyéni képességei, érdeklődése szerint kapcsolódjon be az óvodai tevékenységekbe.
- Gyógypedagógiai, egyéni fejlesztés hatására képességeik optimálisan fejlődnek.
- A többségi gyermek és felnőtt közösség az együttélés során olyan humán értékekkel gazdagodik, mint az elfogadás, tolerancia, segítőkészség. Értékelődjön fel az egészség, mint érték.
- A gyermekek képessé válnak a csoportban való alkalmazkodásra, kialakul a kompetencia érzése.
- A gyermekek képessé válnak veszélyhelyzetek elkerülésére, felismerésére.
- A gyermekek teljesítménye a valós képességeiket tükrözi.
- Csökkennek az indulási hátrányokból és fogyatékból adódó különbségek.

8.3. Hallássérült gyermekek integrációja

8.3.1. Hallássérült gyermekek nevelése óvodánkban

Nagyothalló óvodáskorú gyermekek az emberi beszédhang, a környezeti hangok korlátozott felfogására differenciálására képesek. Beszédfejlődésük késve, de általában spontán (hallókészülék segítségével) de esetenként csak speciális segítséggel indul meg.

Az óvodában került hallássérült gyermekeknél nagy hangsúlyt kell fektetnünk a nyelvi kommunikáció megindítására.

Az óvodai nevelés során arra kell törekedni, hogy a súlyos fokban hallássérült kisgyermek hangmegnyilvánulásával, majd beszéddel hívja fel magára a figyelmet, közölje kívánságait. Környezete igyekezzen a gyermek közölnivalóját, kommunikációs próbálkozásait megérteni.

Célunk, hogy javuljon a beszédértés, legyen igény a kommunikációra, bővüljön a szókinccse. Mindezeket a mindennapos tevékenységbe ágyazottan érhetjük el.

A súlyosabb hallássérült gyermeknél szükséges a gyógypedagógus - szurdopedagógus segítsége. Szükségszerű lenne, hogy utazó gyógypedagógusként heti 1-2 alkalommal, a gyermeket a csoportból kiemelve, egyénileg fejlessze.

A fejlesztés eredményeként a nagyothalló gyermekek – ha nem áll fenn esetlegesen pszichés fejlődési zavar – akkor nagy mértékben megközelíthetik halló társaik nyelvi teljesítményét.

A mindennapos tevékenységek, a nap mint nap ismétlődő helyzetek kitűnő alkalmat adnak az óvodáskorú gyermek számára a hallás-beszéd nevelésre.

Az integráció előnyei a hallássérült gyermek esetében:

- a jól beszélő környezet: a halló, jól beszélő gyermekek állandó jelenléte és a pedagógus igényes beszédpéldája
- a halló gyermekek magatartás mintája: annak lehetősége, hogy szokásaikat átvegye, kövesse

- gyorsabb önállósodás: jobban fejlődik az önállósága, ha nagyobb mértékben várják el tőle, hogy saját maga csinálja meg azokat a dolgokat, amelyekre képes. A közös munka és játék arra ösztönzi a gyermeket, hogy nagyobb eredmények elérésére törekedjék
- egészséges, pozitív énkép alakulása: a jól halló gyermekek állandó jelenlétében sokkal realisztikusabban tudja megítélni saját képességeit.

Óvodapedagógus feladatai:

- rövid, a tevékenységbe ágyazott kérdések, felszólítások a gyermekhez
- választásos helyzetek elé állítani a gyermeket
- terápiás jellegű legyen a reagálása (pl. ha a nem beszélő gyermek az ivás mozdulatával vagy a pohárra mutatóval jelzi, hogy szomjas, akkor helyes reakcióval kell élnie Így : Szomjas vagy? Kérsz vizet? Mondd: Kérek vizet! Itt van a pohár. Tessék itt a víz! Igyál!
- Fontos, hogy a pedagógus figyelmé gyermekre irányuljon, hajoljon közel a hallókészülékhez, arca legyen megvilágított, jól artikuláljon.
jó szájról olvasási képet nyújtson, közepes beszédtempójú, dallamos, dinamikus beszédű legyen
- színes, érzelem gazdag, kifejező mimikával, az átlagosnál jobb utánozó, előadói készséggel rendelkezzen
- szükség esetén ismerje meg a hallókészülék működését
- tudatosítsa a többi gyerekben, hogy ne nyúljanak a készülékhez
- A beszédhallás, a mozgás, a ritmus intenzív fejlesztése
- A vizuális percepció, az önkifejezés, önmegvalósítás, a valóság képi feldolgozásának, értelmezésének folyamatos bekapcsolása a tanulás, a tanítás folyamatába a személyiség kibontakoztatása, gazdagítása céljából
- Tehetséggondozás, - pl vizuális területen

Feladatok:

- Megkülönböztetett figyelmet kell fordítani a súlyosan hallássérült szülők gyermekeire, akik nagy része használja a jelnyelvet vagy annak elemeit, mint kifejezőeszközt.
- a korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve – a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése.
- Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik.
- Minden, a szocializációt hatékonyan segítő, munka jellegű tevékenységbe be kell vonni a hallássérült gyermekeket.
- a hallás és a beszédértés fejlesztése,
- a hangos beszéd aktív használatának építése,
- a grafomotoros készségfejlesztés
- diszfázia-prevenció.
- kognitív funkciók és az érzelmi élet fejlesztése,
- alapvető önkiszolgálási szokások elsajátítása,
- az aktív nyelvhasználat építése.
- fejleszteni kell a beszédértést, szókinccset, szájról olvasási készséget.
- törekedni kell a beszéd érthetőségének kialakítására, folyamatos javítására, főleg a magánhangzók esetében.
- a nyelvi kommunikáció megindítása, és/vagy fejlesztése
- a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése,
- szókinccsfejlesztés, a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése,

- a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, szükség esetén
- a beszédértést és a konkrét megnyilvánulást segítő egyéb eszközrendszerek használata,
- a családi szociális háttér bekapcsolása a kommunikáció-fejlesztés rendszerébe.

8.3.2. Teendők ha felmerül a hallássérülés gyanúja

Ha az óvodapedagógusok észreveszik, hogy a gyermek kommunikációja, beszédfejlődése elmarad társaitól, ill. ha bizonyos szituációban nem reagál (pl. ha háttal állva szólnak neki), akkor az óvoda logopédusának segítségét kéri, elsődleges vizsgálat céljából majd a szülővel megbeszélve gyermek szakrendelésre küldik az érintett gyermeket.

Ha bebizonyosodik a vizsgálatok során a hallás károsodása, akkor folyamatosan kapcsolatot tartanak fenn a gyermeket kezelő-fejlesztő szakemberekkel.

Amennyiben a szülő elzárkózik a gyermek kivizsgálásától, úgy az óvoda orvosának segítségét kérjük, ill. jelezzük a problémát a gyermekvédelmi szakszolgálatok felé.

Az óvodapedagógusok és a dajkák fokozott figyelemmel kísérik a hallókészüléket viselő gyereket, naponta többször ellenőrzik a hallókészülék bekapcsolását.

8.4. Integrálható (Asperger-szindrómás) autista gyermek az óvodában

8.4.1. Asperger-szindrómás autista gyerekek nevelése óvodánkban

Az autisztikusság enyhébb eseteit: -tolerántabb tüneti megnyilvánulásokkal, elfogadhatóbb szociabilitással, odaforduló családi háttérrel - sikerülhet koruknak megfelelő gyerek közösségbe integrálni őket.

Komplex - gyógypedagógiai, pedagógiai, pszichológiai és orvosi - vizsgálat diagnózisa alapján, (esetünkben 3-as számú Szakértői Bizottság) kerülhetnek Asperger-szindrómás autista gyermekek óvodánkba.

Ezeknek a gyerekeknek feltétel nélküli szeretetre, elfogadásra, nagyfokú segítségnyújtásra van szükségük, mert nincs készítésük a külvilág felé.

Ezek a gyerekek: nem sürgethetők, nem doppingolhatók.

Az autista gyermek más, mint az egészséges és más, mint a fogyatékos.

Nehezen, vagy egyáltalán nem tudnak megnyilatkozni.

Sztereotip mozdulatok, minden nem megszokott hatás kerülése, észlelési zavarok, vagy az észlelés feldolgozásának zavarai jellemzi őket. Nem ismerik ki magukat az őket körülvevő világban, ezért szigorúan ragaszkodnak a megszokotthoz és begyakorlotthoz.

Mindenre, ami váratlan, nem előrelátható, sokkoltan és agresszívan reagálhatnak.

Legfontosabb jellemzők közé tartoznak még, a testi tevékenységekben, az úgy nevezett akarati motorikában tapasztalható nehézségek.

Az autista gyermek viselkedésének speciális tünetei lehetnek: pl.pöcöggetés, forgatás, kopogtatás, járás helyett szökdelés, egyes hangokkal, szótöredékekkel való játszadozás, nyáladzás, önmaguk szórakoztatása stb.

Sokan közülük kiemelkedő intelligenciával, rejtett képességekkel rendelkeznek és tehetségesek. pl. számolás és a zene területén.

A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél.

Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

Az autizmus spektrum zavarok meghatározó jellegzetessége a társas viselkedést, a kölcsönösséget igénylő kommunikációt és a rugalmas viselkedésszervezést megalapozó kognitív készségek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az állapot hátterében az idegrendszer fejlődési zavara áll.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekekre jellemző

- a kölcsönösséget igénylő társas helyzetek megértésének és azokban való részvételének zavara,
- a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció,
- a rugalmatlan, sztereotip viselkedés,
- a viselkedés szervezés és kivitelezés zavara
- egyenetlen képesség profil.
- a beszédfejlődés gyakran megkésik,
- funkcionális, kölcsönös kommunikáció sérült
- hiányozhat a kommunikáció és a beszéd hasznának, hatalmának megértése, hiányozhat annak megértése, hogy mások érzéseit, gondolatait, tetteit kommunikáció útján befolyásolni lehet.

Autizmus spektrum zavar minden értelmi szinten előfordul, ami azt jelenti, hogy jelen lehet átlagos (vagy átlag feletti) intelligencia mellett épp úgy, mint értelmi sérüléssel együtt járva. A fejlődési zavar átlagos, vagy átlag feletti intelligencia esetében is

- jelentősen befolyásolja, áthatja a gyermeki fejlődést,
- megváltoztatja a megismerés folyamatát és a társas viselkedés fejlődését,
- sérülés-specifikus fejlesztésre minden érintett gyermeknek joga és szüksége van.

Az óvodai fejlesztés fő céljai,

- kommunikációs, szociális és kognitív habilitációs terápia
- óvodai nevelés, illetve a szülővel való együttműködés

Az óvodai fejlesztés alapja minden esetben:

- pszichológiai képességmérés.
- A fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni felméréssel
- speciális eszközök és módszerek használata,
- egyéni fejlesztési helyzetek
- A gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása
- speciális módszerekben képzett szakember vagy gyógypedagógiai asszisztens jelenléte szükséges

8.4.2. Teendők az Asperger-szindrómás autista gyerekekkel

- A sérülésből adódó szükségletekhez adaptált környezet megteremtése.
- A biztonságérzet kialakítása a fejleszthetőség és az önálló tevékenykedés feltételeként.

- Egyéni fejlesztési tervek kialakítása a gyermek szükségleteinek megfelelően (gyógypedagógus útmutatása alapján)

Nevelésük során alkalmazható pedagógiai ráhatás: a szükséges, helyes, tudatos engedékenység.

- Fejlesztésük csak olyan módon történhet, hogy „végig vezetjük őket azon az úton, amelyen végig menni nem tudnak”

Cél: hogy a gyermek az adott óvodai közösségben képes legyen minden olyan ismeretet elsajátítani, ami a szociabilizálódását és manipulativus gondolkodás kialakítását szolgálja. Ezek kapcsán, ezek következményeként alkalmassá tehetjük őt a későbbi önálló életre, önálló hasznos munkavégzésre.

Fontos a gyermek állandó, következetes kondicionálása, elsősorban jól átgondolt manipulációs gyakorlatokkal.

Játék által adott helyzetekkel lehetővé tesszük az ismeretszerzést, a megszerzett ismeretek és készségek egyre variáltabb és differenciáltabb alkalmazását.

A játékos feladatok okot szolgálnak a gondolkodásra, problémahelyzetet teremtenek, amelyben a gyermek pontosan érti a feladatát, tudja mit kell megoldania.

Félelmük irreális és adekvát, követhetetlen. Kötelez bennünket, hogy minden körülmény közepette igyekezzünk felismerni, megszüntetni félelmének tárgyát és azt kiiktatni.

A kis lépések elvét alkalmazva, a gyermekekre jellemző cselekvésbe ágyazott gondolkodást figyelembe vevő képességfejlesztésük kellő időt, alkalmat biztosít:

- az alapmozgások kialakítására, fejlesztésére,
- a minimális kontaktus, kooperációs készség, a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztésére,
- a beszédindításra, a beszédmegértés fejlesztésére, az aktív szókincs bővítésére,
- alapvető önkiszolgálási szokások kialakítására,
- adekvát játékhasználat elsajátítására
- kognitív funkciók fejlesztésére.

Ezek kialakításánál kiemelt szerepe van a rendszerességnek, az utánzásnak, a gesztussal kísért, egyszerű verbális utasításnak, a zenének, a ritmusnak, a sok ismétlésnek. Az egymáshoz való közeledés, az egymás melletti tevékenykedés fejlesztése a csoportos foglalkozásokon valósítható meg.

Az óvodai nevelés során az anyanyelvi nevelés, a mozgás, a kommunikáció, illetve a vizuomotoros koordinációs készség fejlesztése, a speciális terápiák alkalmazása (diszlexia-prevenció, grafomotoros fejlesztés stb.) segít az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérésében. Óvodánk gyógypedagógiai asszisztense rendszeresen konzultál a fejlesztést végző szakemberekkel, részt vesz a foglalkozásokon, útmutatásait alkalmazza a mindennapi tevékenységekben.

8.5. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló:

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

8.5.1. Nevelésük intézményünkben

A pszichés háttérű zavarokat a legtöbb esetben jelző tüneteknek értelmezhetjük, melyeknek egyben üzenet jellegük van.

Az üzenet tartalma olykor vészjelzés is egyben, mely utalhat arra, hogy a gyermek környezetében valami diszfunkcionálisan működik, és ez okozza viselkedési másságát.

A gyermek reakcióinak megértése szempontjából ismernünk kell azt az összefüggést is, amely arról szól, hogy a pszichés állapot zavara teljesítménygyengeséghez vezethet.

A magatartási zavar meghatározása nehéz feladat, mégis ezeket a gyerekeket a legkönnyebb beazonosítanunk: ők azok akik mindig „kilógnak” a csoportból, akik állandó figyelmet igényelnek, akik az óvodapedagógus számára folyamatosan megoldandó problémahelyzetet teremtenek.

Számos organikus eredetű probléma tüneti megnyilvánulása lehet az agresszió, mely mögött gyakran erős szorongás húzódik meg.

Óvodai csoportokban egyre gyakrabban találkozhatunk pszicho organikus szindróma jegeit mutató gyermekekkel is, magatartászavaraik háttérében alapvetően az idegrendszeri folyamatok egyensúlyának megbomlása a döntő tényező.

Ezeknek a gyerekeknek társas kapcsolat alakulása gyakran az óvónő segítségével függ.

Vannak olyan gyerekek akiknél pszichoszomatikus problémák merülnek fel: a testi tünetek háttérében ebben az esetben organikus elváltozást nem találunk. Leggyakrabban pszichogén hasfájással, fejfájással találkozhatunk, valamint az úgynevezett Sphincter kontroll zavarával (vizelet, széklepszabályozás zavara).

Az egyik leggyakoribb beilleszkedési és magatartászavar a hiperaktivitás, más szóval motoros működési zavar áll, mely a motorikumot, az impulzivitást valamint a figyelmet érinti.

Magatartási zavar oka lehet az emocionális defektus, ebben az esetben idegrendszeri elváltozás nem feltételezhető sokkal inkább felelős a milió, amiben a gyermek él. Az érzelmi élet sérülése gyakran kommunikációs zavarban nyer kifejezést.

Magatartási – beilleszkedési zavarra utaló tünetek, melyekre az óvodapedagógusnak fel kell figyelni:

Jellemző tünetek:

- az ismeretelsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő–részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása
- az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat.
- Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak.
- Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat,
- Fokozottabban igénylik a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet.
- A kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti.

Kiemelt feladat:

- a gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával.
- A fejlesztés szakmai teamben, és a szülő aktív bevonásával történjen.
- megelőzni a teljesítménykudarckokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását
- megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készültséget
- Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulását időszakosan, az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrizni kell, és amennyiben szükséges, a fejlesztés további menetét erre alapozva kell meghatározni
- Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció a pszichés fejlődési zavar jellegét megállapító, komplex – gyógypedagógiai, pszichológiai és orvosi – szakértői véleményben foglaltak alapján történik.

8.5.2. Az óvodapedagógus teendői a beilleszkedési – magatartási zavarokkal küzdő gyermekkel

A zavar észlelés esetén az óvodapszichológus véleményét, segítségét kérjük. Jelezzük a problémát a szülőknek (családnak). Családlátogatás majd szükség esetén a gyermek Nevelési Tanácsadóba irányítása, folyamatos kapcsolattartás az ottani szakemberekkel.

Csoporton belüli feladatok:

- A „másként” viselkedő gyerekek elfogtatása társaikkal
- Társas kapcsolataik kiépítése, fejlesztése
- Differenciált, egyéni bánásmód alkalmazása
- Figyelem, koncentráció fejlesztése speciális feladatokkal
- Mozgáskoordinációjuk és finommotorikájuk fejlesztése

8.6. Kiemelten tehetséges gyermek:

Kiemelten tehetséges gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelhető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség,

Feladataink:

- a képességek kibontakoztatása,
- a tehetséges gyermekek felismerése,
- nyilvántartása,
- egyéni nyomon követése,
- a tehetségek gondozása és fejlesztése, élve az intézményi és az intézményen kívüli együttműködések lehetőségeivel.
- A mikrocsoportos tevékenységszervezés közben a differenciálás gyakorlata
- tehetségfejlesztő jó gyakorlat kialakítása,

Integráció: a legszélesebb értelemben és társadalmi légkörben bármilyen, a többségtől eltérő másságokkal, sajátosságokkal élő kisebbségek fokozatos és folyamatos becsatlakozását, igazodását, beilleszkedését értjük, illetve együttnevelést értünk alatta.

Inklúzió: a modern, demokratikus, humánus, nem kirekesztő, mindenkit elfogadó, befogadó társadalom ama sajátosságát értjük, amelynek társadalom- nevelési intézményei- elkülönítés nélkül mindenkié, minden akadályozottsággal élő emberé is.

8.7. A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek

Nevelésük során az óvodapedagógusok külön figyelmet fordítanak a hátrányok leküzdésének segítésére, a diszkrimináció-mentes csoportlétkör biztosítására.

8.8. Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A gyermekek fejlesztése során fontosnak tartjuk a spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését, melyeket segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban él és tapasztal meg. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

Az óvodában megkezdett integrált fejlesztés felgyorsítja az akadályozott gyermek fejlődési tempóját, csökkenti az iskolai tanulási problémák kialakulását, a társas együttlét elősegíti alkalmazkodásukat. A gyermekcsoport többi tagja figyelmesebbé, elfogadóbbá, toleránsabbá, segítőkészebbé válik.

Óvodapedagógus feladata:

- befogadó légkör
- együttműködés szülőkkel, segítő szakemberekkel,
- mozgásszükséglet kielégítése, társkapcsolat alakítása
- kommunikációs készség gyakorlása, fejlesztése;
- közösségi tapasztalatszerzés,
- önálló problémamegoldás

Egyéb feladatok:

Kiegészítő terápiák

- Speciális gyógypedagógiai rehabilitáció, melyet a Benedek Elek EGYMI utazó gyógypedagógusa végez.
- Logopédiai kezelés: Beszédindítás, beszédfejlesztés logopédus segítségével (EGYMI)
- Gyógytestnevelői fejlesztés: Speciális mozgásterápiás, mozgáskoordinációs fejlesztés, mozgáskészség fejlesztése, képességfejlesztő gyakorlatokkal az arra rászoruló óvodás gyermekeknek (EGYMI)

9.A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

- A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget.
- A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik.

- A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.
- Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes.
- Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
- A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez.
- Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik.
- A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél:
 - az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés,
 - megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
 - megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
 - a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat;
- ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait,
- kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek;
- elemi mennyiségi ismeretei vannak.
- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitaratásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

10. Záradék

A program életbelépése:

Módosított Pedagógiai programunk az Intézményvezető jóváhagyása után 2017.január 17-én lép életbe.

A program érvényessége:

A Bóbita program érvényes visszavonásig.

Módosítása törvényi változások és a Nevelő testület 2/3-os többségének ajánlására történik.

A program értékelése és felülvizsgálata:

A program bevétele vizsgálatát 4 évente végezzük el.

A programban megfogalmazott nevelő-oktató munka értékelése folyamatosan történik, az Éves Munkatervben foglaltakkal, mely összhangban van az óvoda Önértékelési programjával.

A program nyilvánosságra hozatala és hozzáférhetősége:

A programot az intézményvezető jóváhagyása után hozzuk nyilvánosságra.

Az óvoda vezetője vagy az általa kijelölt pedagógus köteles a szülők részére tájékoztatást adni a pedagógiai programról. (A pedagógiai programmal összefüggő tájékoztatás kérhető: Kosztel Krisztinától)

A tájékoztatás kérhető szóban és írásban.

Nyilvánossága:

- egy példánya az irodában kerül elhelyezésre, ahol a szülők elolvashatják
- egy példánya a nevelők részére átadásra kerül, akik a szülők részére a szülői értekezletek alkalmával tájékoztatják a szülőket a Bóbita Programról.
- hirdetőtáblán történő elhelyezés

Budapest, 2017.január 16.

Csákváriné Kovács Erzsébet
óvodavezető

11. Mellékletek

Fejlesztő „könyvtár program „

Tánc – zenei nevelés alprogram

Tematikus terv

Fejlesztő „könyvtár” program

Célja:

Differenciált szocializációs képesség és személyiség fejlesztés.

Feladata:

A könyvvel való bánásmód, a könyvekben rejlő tanulási, fejlődési lehetőségek felfedeztetése kihasználása.

Sajátosságai:

A program komplexitáson alapul.

A foglalkozások csoportbontásban történnek, egyszerre maximum 12 nagycsoportos gyermek vesz részt benne.

A fejlesztő foglalkozásokat mindig ugyanaz az óvodapedagógus tartja állandóság, érzelmi kötődés miatt), betegsége esetén helyettese végzi el feladatait.

Helyszíne az óvodai könyvtárszoba.

Fejlesztő foglalkozások tematikája:

A foglalkozások tervezett anyaga folyamatos egyeztetésre kerül a csoportvezető óvónővel, bármelyik része szükség esetén változtatható. Az anyag feldolgozása oda és visszacsatolással történik. A foglalkozások időtartama kb. 30perc.

Idő	Tevékenység	Cél és feladat	Fejlődés várható jellemzői	Módszerek, eszközök
1.alk.	Könyvtárszoba bemutatása, Irányított beszélgetés az otthoni mesekönyvekről és a mesélés módjáról, Ismerkedés a könyvjelölővel és használatával, Mesehallgatás: Grimm- A Békakirály	Ismerkedjenek meg a helyiséggel, annak rendjével, Bátran meséljenek otthoni élményeikről, Szókincsbővítés, Hallgassák örömmel az új mesét	Jól érzik magukat az új helyszínen, Oldottan mesélnek kellemes légkörben, Megismerkedtek egy új fogalommal, Figyelmesen hallgatják a mesét	Beszélgetés Bemutatás Gyakorlás Könyvjelölők Mesekönyv
2.alk.	Könyvtár és könyvesbolt	Idézzék fel az emlékeiket	Érdeklődő figyelem a gyerekek részéről.	Beszélgetés Gyakorlás

	összehasonlítása, Kik dolgoznak ott és mi a feladatuk Beszélgetés a könyvtárról Könyvjelölő használatának a gyakorlása Verses mese fogalma Móricz: Kecskék és a farkas	Szerezzenek új ismereteket, rendszerezék azokat, Gyakorolják a könyvjelölő használatát, Bővüljön fogalmkörük, Fejlődjön figyelem koncentrációjuk	Aktívan vesznek részt a beszélgetésben, a magatartási szabályok betartásával. Törekednek a bemutatott tevékenység helyes végrehajtására. Fejlődött figyelmük	Bemutató Könyvjelölők Mesekönyvek
3.alk.	Különböző könyvtípusok ismertetése, Zenei mindentudó c. könyv bemutatása, mint ismeretterjesztő könyv Beszélgetés a különböző hangszerfajtákról, Zenehallgatás: Debussy-Prelude részlet, Móra: A cinege cipője, Vershallgatás	Fogalmaikat elevenítsék fel és bővítsék azokat, A könyvben rejlő tanulási lehetőség megismertetése, ismerkedés a könyv belső értékeivel, Derűs, nyugodt érzelmi légkör megteremtése. Fejlődjön türelmük	Fejlődött szókincsük Megismertek egy ismeretterjesztő könyvet Felismerik és megnevezik a hangszereket és fajtájukat A gyerekek élvezik a zenehallgatást. Figyelemmel hallgatják a verset	Beszélgetés Szemléltetés Magyarázat Bemutató Zenei mindentudó c. könyv, CD lejátszó, Debussy CD, mesekönyv
4.alk.	Beszélgetés komolyzenéről, Szókincsbővítés A hangszerfajták és hangszerek felelevenítése, Zenehallgatás: Mozart-Figaró házassága nyitány, Kedvenc hangszer lerajzolása, Móra: A hatrongyosi kakasok- mesehallgatás	Tudják csoportosítani a hangszerfajtákat, Hallgassák figyelmesen e zene részletet, Készüljenek felismerhető hangszer rajzok, Kifejező, hangsúlyos meseolvasás	Örömmel hallgatják a zenét, Felébred az érdeklődésük a hangszerek iránt, Új kifejezéseket ismernek meg, Változatos és felismerhető hangszer rajzok készülnek Csendben, hallgatják a mesét	Beszélgetés Bemutató Cselekvés Értékelés Mozart CD CD lejátszó Rajzlapok Filctollak
5.alk.	Könyvjelölő használatának a gyakorlása, mesekönyv választás, nézegetés, Legenda fogalma, Szent Miklós legendája, Szókincsbővítés Vershallgatás: Zoltán - Mikulás	Vegyék el a könyveket, nézegessék és cseréljék ki őket, Oldott hangulatú kellemes beszélgetés, Ismerkedjenek meg új fogalmakkal, Élménynyújtás	Szívesen választanak könyveket és nézegetik azokat, Megismerték Mikulás legendáját, Új fogalmakkal gyarapodott szókincsük,	Beszélgetés Magyarázat Bemutató Verses könyv
6.alk.	Irányított beszélgetés az adventi időszakról és a	Karácsony hangulati	Örömmel beszélgetnek az	Beszélgetés Magyarázat

	közelgő karácsonyról, Advent és Karácsony legendája, Bartóc Ilona- Három karácsonyi galamb	előkészítése, Az ünnepkörről szerzett ismeretanyagot tudják felidézni	ünnepről, Ismerik a karácsonyi legendákat, Türelmesen végig hallgatják a mesét	Bemutató Mesekönyv
7.alk.	Könyvtárral kapcsolatos ismeretek felidézése, Szókincsbővítés új fogalmak megismerésével, Beszélgetés a különböző könyvtípusokról, Téli kép keresése a könyvekben, mesélés a képről, Mesehallgatás: A hóember-szlovák mese	Emlékezzenek és idézzék fel a tanultakat, Ismerjenek meg újabb fogalmakat, Gyakorolják a könyvekkel való bánásmódot, Szemléljék meg a könyvek képeit alaposan, Tudjanak egy-két mondatban mesélni a képekről	Sikeresen gyakorolják a könyvek elvételét ill. visszarakását, Hosszabb ideig nézegetnek egy-egy könyvet, A gyerekek felismerik és kiválasztják a téli képeket, Segítséggel mindenki tud beszélni a látottakról	Beszélgetés Cselekvés Bemutató Könyvjelölők Mesekönyvek
8.alk.	Emlékeztető beszélgetés a gyerekeknek szóló könyvfajtákról, A népmese és a műmese közti különbség Népköltészet és műköltészet, Móra: A didergő király Verses mese hallgatása	Fejlődjen a figyelmük, hosszútávú memóriájuk és koncentrációs készségük, Szerezzenek új ismereteket, Hallgassák figyelmesen a mesét	Javul a beszéd és kifejező készségük, Új kifejezésekkel és fogalmakkal ismerkednek meg, Érzékelik a különbségeket a népi és a műalkotások között, Örömmel hallgatják a mesét	Beszélgetés Magyarozat Bemutató Mesekönyv
9.alk.	Irányított beszélgetéssel az ismeretek felidézése, rendszerezése. Új fogalmak és ismeretek szerzése, Az előző foglalkozáson hallott mese illusztrálása.	Fejlődik a beszéd és kifejező készségük és memóriájuk, Bővül a szókincsük, Alakuljon vizuális kifejező készségük, Használják változatosan a színeket	Az előző foglalkozásokon hallottakat képesek felidézni és elmondani, Kérdésekre fel tudják idézni a mesét. Felismerhető rajzok készülnek,	Beszélgetés Magyarozat Cselekvés Értékelés Rajzlapok Vastag színes ceruzák
11. alk.	Négy évszak tábla segítségével az évszakok felismertetése, irányok gyakorlása, Időrendiség alakítása, Tél és tavasz összehasonlítása, Beszélgetés a felmelegedésről és a környezeti ártalmakról,	Rendezzék a meglévő ismereteiket, keressék az összefüggéseket az időjárás a természeti változások és az öltözködés között, Vonjanak le következtetéseket	Tudnak a képekről ismereteket felidézni, képesek összefüggések felfedezésére, meglátására, Fejlődik a beszéd és kifejező készségük, Rendeződnek ismereteik az évszakokról,	Szemléltetés Beszélgetés Magyarozat Bemutató Négy évszak tábla Mesekönyv

	Bolond Mihók – népmese hallgatása	Figyelmesen hallgassák a mesét	tudják egymás utáni sorrendjüket	
12. alk.	Mese és vers közötti különbség érzékeltetése, Könyvválasztás a könyvjelölővel, Egy kiválasztott képről saját mese elmondása, Zenehallgatás: Vivaldi-Négy évszak- Tavasz	Gondolkodás, fantázia, beszéd és kifejezőkészség erősítése, Biztonsággal használják a könyvjelölőt, Legyen élmény a zenehallgatása	Meg tudják különböztetni a mesét a verstől, A gyerekek nagy része önállóan megoldja a feladatot, a többiek segítséggel mesélnek a képről,	Magyarázat Cselekvés Gyakorlás Beszélgetés Bemutató Könyvjelölők Mesekönyvek CD lejátszó Vivaldi CD
13. alk.	Gyerekeknek és felnőtteknek szóló könyvek csoportosítása, Ismerkedés a lexikonnal, Megadott szempont alapján kiválasztani az adott könyvet, Mesehallgatás: Perrault Csizmás kandúr	Fejlődik gondolkodásuk és emlékezetük, Bővüljön szókincsük, Javuljon megfigyelőképességük, Legyen örömforrás a mesehallgatás,	Ismerik és tudják csoportosítani a könyvtípusokat, Megismerkednek egy új könyvfajtaival, Képesek felismerni és kiválasztani az adott könyvfajtaikat, Elmélyülten hallgatják a mesét	Beszélgetés Cselekvés Magyarázat Bemutató Lexikonok Mesekönyv
14. alk.	Irányított beszélgetés hagyományokról, családi ünnepeinkről, Húsvéti szokások és hagyományok, Élmények és ismeretek felidézése, Tavaszi kép készítése Élményrajzként, Zenehallgatás: Vivaldi-Négy évszak - Tavasz	Élményeiket idézzék fel és foglalják mondatokba, Fantáziájuk és alkotókedvük bontakozzon ki, Hallgassák és ismerjék fel a Tavaszi muzsikát	Türelmesen hallgatják egymás mondanivalóját. Élményeiket kifejezik, Esztétikus és megkomponált képek készülnek, Örömmel hallgatják a zenét.	Beszélgetés Cselekvés Bemutató Rajzlapok Zsírkréták CD lejátszó Vivaldi CD
15. alk.	Állatokról szóló könyvek, gyermeklexikonok keresése, nézegetése, Beszélgetés a könyvekben látottakról, Saját élmények felidézése, Állatvilág c. gyermeklexikonból kiválasztott állatokról szóló rész felolvasása	Biztonsággal mozogjanak a könyvespolcoknál és használják a könyvjelölőt, Állatokról szóló ismereteiket idézzék fel és rendszerezék azokat, Fejlődjön verbális képességük	Megtalálják az állatokról szóló könyveket, Képesek élményeiket összetett mondatokba foglalva elmondani, Rendeződnek ismereteik az állatokról, Tökéletesedik verbális képességük	Cselekedtetés Gyakorlás Beszélgetés Könyvek Lexikonok
16. alk.	Látogatás a közeli Szabó Ervin Kassák gyermekkönyvtárba, Könyvtár sajátosságainak	Kulturáltan a helynek megfelelően viselkedjenek Ismereteik	Ismerik és alkalmazzák a megfelelő magatartásformákat, Fejlődik figyelmük,	Cselekvés Magyarázat Bemutató Beszélgetés Könyvtári

Zuglói Bóbita Óvoda, 1147 Budapest, Ilosvai u. 116-118.

	megfigyelése és megbeszélése, Könyvválasztás és nézegetés könyvjelölő használatával	mélyüljenek el, Alapfogalmaik Tudatosodjanak, Legyen élmény a látogatás	szókincsük, emlékezetük és kommunikációs készségük	könyv – állomány Könyvjelölők
--	---	---	--	----------------------------------

Tánc - zenei nevelés alprogram

Cél-feladat rendszer

<i>Cél</i>	<i>Feladat</i>	<i>Várható eredmény</i>
Az új mondókák és dalok megtanítása és elmélyítése.	Bemutatással, gyakorlással a játékok élményszerűvé tétele.	Az éves tervben szereplő mondóka és dalanyag 90%-ának ismerete.
A tanult mondókák és dalok ismétlése elmélyítése az ismétlő nagycsoportosoknak.	Az ismétlő gyerekekkel együtt megtanítjuk a dalokat, mondókákat.	A régi gyerekek is élvezik a néptánc foglalkozást.
A tematikában meghatározott tánclépések megtanítása.	A kevésbé tehetséges gyermekeknek egyszerűbb tánclépések tanítása: sarkaló sarokemelő egylépéses csárdás. A tehetségesebb gyerekek bonyolultabb tánclépések tanítása: tovahaladó csárdás, rida, lengetős ugrós táncok.	A tánclépéseket tudják és szeretik.
Koreográfiák összeállítása az alaptánclépések felhasználásával	Alaptánclépések ismertetése	Betartják a koreográfia sorrendjét
Zene és táncművelés iránti igény kialakítása	Népzene hallgatás, a tánc szeretetének igényeinek kialakítása. Gyermek néptáncos fellépés, szereplés pl.: ünnepek alkalmával. Teret engedünk a kitalált népi jellegű táncoknak is.	Érdeklődéssel hallgatják a Népzene (magyar), felismerik azokat Képesek sikeres szereplésre. Improvizatív táncot is szeretik a gyerekek.
Ritmus fejlesztés	Egyenletes lüktetés és ritmus gyakorlása	Az egyenletes lüktetést különböző módon képesek érzékeltetni A mondóka és a dalritmust helyesen alkalmazzák
A különleges bánásmódot igénylő gyerekek bevonása a néptánc foglalkozásokba.	A gyerekeknek élményszerűvé tenni a foglalkozást, érzelmi motiváció alkalmazása.	Az ilyen gyerekek is többnyire szeretnek részt venni a néptáncban.
A gyerekek ismerjék a jeles napokat és ünnepköröket és az ahhoz tartozó népszokásokat.	A tematikát is az ünnepkörök alapján tervezzük. Az ünnepkörökhöz tartozó szokásokat mindig megbeszéljük.	A gyerekek többnyire ismerik a jeles napokat és a hozzá tartozó népszokásokat.

A részletes tematika a csoportközi néptánc foglalkozás naplójában található. A foglalkozások tervezett anyaga a jeles napokhoz és ünnepekhez kötődnek, illetve az ezekhez kötődő hagyományokhoz.

A foglalkozások alatt legtöbbször a népi játékokat játsszák és éneklük a gyerekek, illetve népzene (Ghymes és Kolompos együttes) táncolnak.

Zuglói Bóbita Óvoda, 1147 Budapest, Ilosvai u. 116-118.

Sajátosságai:

A foglalkozások csoportbontásban történnek, egyszerre minimum 20, maximum 28 fő vesz részt benne. A foglalkozásokat mindig ugyanaz az óvodapedagógus tartja.